

De Twee Kwartieren

Genealogisch tijdschrift voor Kempen- en Peelland

Literatuur & genealogie 12: Heren van de thee van Hella S. Haase

Op zoek naar ongehuwde moeders

Fouten in de burgerlijke stand (3): twee keer overleden

Cursussen NGV-afdeling KPL

NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING

Afdeling Kempen- en Peelland

Inhoudsopgave

3	Van de voorzitter	43	Gebruik KadasterArchiefviewer
4	Literatuur & Genealogie 12: Heren van de thee van Hella S. Haasse	44	Paleografie: het lezen van Duitse documenten (deel 10)
20	Op zoek naar ongehuwde moeders	47	Digitaal zoeken in en om onze regio
26	Fouten in de burgerlijke stand (3): twee keer overleden	48	Paleografie: het lezen van Duitse documenten (deel 10) de transcriptie
28	Publiceren in De Twee Kwartieren	50	Bestuur
29	Lezingen	52	Agenda
33	Digitale producties	53	Kandidaatbestuurslid Karel Spee stelt zich voor
34	Bibliotheek	54	Bestuur van de afdeling Kempen- en Peelland
37	Cursussen NGV-afdeling KPL	54	Mutaties ledenlijst
40	Workshops	54	Informatie NGV-KPL
41	Onderlinge ondersteuning en advies	54	Vacatures afdelingsbestuur

Copyright © 2022 NGV-afdeling Kempen- en Peelland, overname van artikelen in overleg met de redactie met bronvermelding

Niet ondertekende stukken worden gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de redactie.

Kopij voor het volgende nummer inzenden voor **1 mei**

Voor informatie of voor het plaatsen van een advertentie neemt u contact op met de redactie.

De redactie: Anton Neggers, Theo van Rooijen en Peter Roosenboom, eindredactie en vormgeving: Peter Roosenboom

Redactieadres: e-mailadres: redactie-kpl@ngv.nl postadres: Langakker 29 5283 TE BOXTEL

De Twee Kwartieren wordt vormgegeven met het DTPpakket Scribus in lettertype Corbel 10 pts

Van de voorzitter

Deze maand behandelt de Tweede Kamer een wetwijziging van de Transgenderwet uit 2014. De wijziging maakt het eenvoudiger voor mensen om het geslacht in hun geboorteakte te laten veranderen, en bovendien is er geen verklaring van een arts of psycholoog meer nodig, wat nu nog wel het geval is. In de afgelopen decennia zijn veel soms eeuwenoude genealogische beginselen losgelaten onder druk van een sterk veranderende samenleving. Die beginselen betreffen onder andere het huwelijk, de naamgeving, registratie van geboorten en dus ook geslacht, en dat betekent iets voor de genealoog. Ouders bepalen tegenwoordig welke familienaam een kind krijgt. Alleen bij het eerste kind kunnen zij een naam kiezen (de familienaam van de vader, de familienaam van de moeder of een combinatie van beiden), en die naam wordt dan ook gebruikt voor alle andere kinderen die uit de relatie geboren zijn. Overigens is het geregistreerd partnerschap (aangegaan bij de Burgerlijke Stand) tegenwoordig gelijkgesteld aan het huwelijk. Het ziekenhuis in Harlingen heeft een kraamkamer die officieel is aangewezen als Vlielands grondgebied, zodat in de geboorteakte van kinderen die hier geboren worden Vlieland als geboorteplaats wordt geregistreerd. In Nederland is het huwelijk van mensen met het zelfde geslacht al sinds 2001 (als eerste land ter wereld) legaal. En sinds 2019 is het mogelijk een

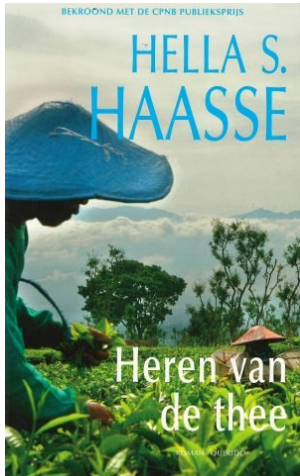
Anton Neggers

geboorteakte op te maken van een doodgeboren kind (voorheen werd dit geregistreerd in het overlijdensregister). Het zijn allemaal bewijzen dat we het in onze samenleving belangrijk vinden dat de registratie van bevolkingsgegevens overeenkomt met de complexiteit in onze samenleving. Maar hoe registreer ik dat in bijvoorbeeld GensDataPro? Het registreren van afwijkende familienamen is niet ingewikkeld: de naam van de vader wordt weliswaar default ingevuld bij de invoer van een kind, maar deze kan eenvoudig worden gewijzigd, zoals ook vóór de invoering van de Burgerlijke Stand vaak nodig zal zijn. Ook het geslacht wijzigen is eenvoudig het verzetten van een vinkje, ofschoon het belangrijk is om in het opmerkingenveld te wijzen op deze wijziging. En gelukkig biedt het programma ook de mogelijkheid om geslacht onbekend in te vullen. GensDataPro had voor de registratie van doodgeboren kinderen eigenlijk al een oplossing in de lijn van de wetwijziging uit 2019: voor de geboortedatum kan een hokje worden aangevinkt.

Voor het homohuwelijk biedt GensDataPro (nog) geen oplossing: het invoeren van een huwelijk van twee partners van gelijk geslacht levert standaard een foutmelding op. En het geregistreerd partnerschap kan nog niet worden ingevoerd. Maar dat zijn kleinigheden, als je je realiseert dat ook de genealogie voortdurend aan verandering onderhevig is onder invloed van maatschappelijke ontwikkelingen. En dan zijn er nog steeds mensen die denken dat genealogie saai is, omdat het alleen maar gaat over 'dooie mensen'!

Inleiding

Dit boek van Hella Haasse uit 1992 gaat over Nederlandse theeplanters op Java in de tweede helft van de 19de eeuw. Vlak na de Franse tijd zoekt een aantal families uit Twente

Afbeelding 1 © 1992
Uitgeverij Querido

hun geluk in Indië. De vaderfamilias luitenant-kolonel **Albert van der Hucht** sterft op 49-jarige leeftijd in 1812 bij de terugtrekking van het Franse leger uit Moskou. Zijn vrouw krijgt hun laatste kind Guillaume na zijn overlijden, terwijl de oudste zoon in Franse krijgsdienst sneuvelen (afbeelding 2).

De auteur put uit de SITFA: de Stichting Indisch Thee- en Familie Archief. Deze beheert onder andere de honderden brieven die de familie Van der

Hucht en andere aangetrouwde families elkaar schreven. De schrijfster gebruikt deze documenten en gesprekken met nog levende familieleden om deze roman te schrijven. Veel is dus biografisch, maar de gevoelens en sommige dagboekfragmenten komen uit de koker van Hella Haasse. Om-

dat het een roman is, ontbreken de (familie)foto's. In dit artikel krijgen de optredende personen zo veel mogelijk een gezicht.

Twee heren uit de Nederlandse (literatuur)geschiedenis zijn verwant aan de hoofdpersonen in dit boek: maarschalk **Daendels** en de schrijver **Multatuli**. Beiden krijgen een apart stukje tekst.

Dit artikel behandelt achtereenvolgens:

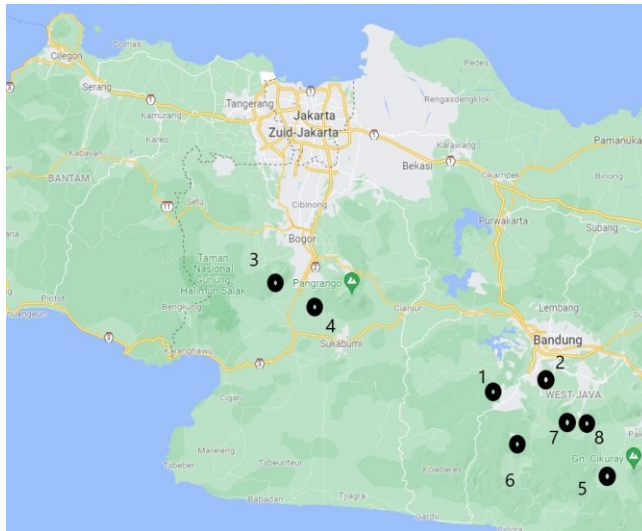
- [De Preanger](#)
- [De hoofdpersoon en de zeven families](#)
- [Inhoud van het boek \(per hoofdstuk\)](#)
- [Gezinsblad Rudolf en Jenny Kerkhoven](#)
- [De auteur](#)
- [Trivia](#)
- [Extra 1: Multatuli](#)
- [Extra 2: Daendels](#)
- [Bronnen en Dank](#)

De Preanger

Met drie schepen vertrekken 33 familieleden en aange-trouwden in de periode 1844-1845 naar West-Java. De eerste boot vertrekt onder leiding van kapitein Guillaume van der Hucht, die zich verder Willem laat noemen..

Willem neemt zijn vrouw Jannetje en drie dochtertjes mee,

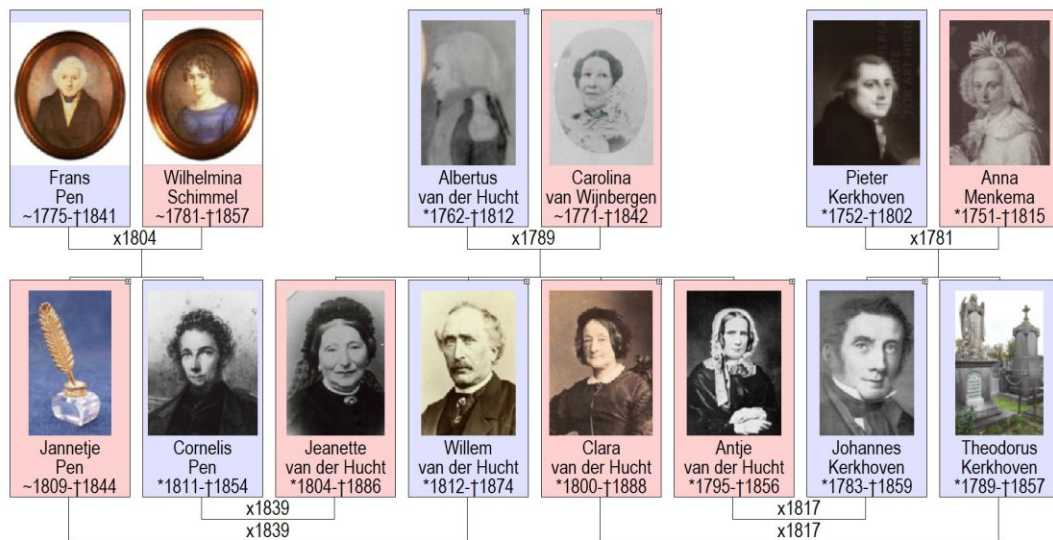
Afbeelding 2 Het gezin Van der Hucht

- 1 Gamboeng (Rudolf K. Jr. 1873)
- 2 Ardjasari (Rudolf K. Sr. 1869)
- 3 Parakan (Willem v.d. H. 1844)
- 4 Sinagar (Adriaan H. & Eduard K. 1865)
- 5 Waspada (Karel H. 1865)
- 6 Malabar (Rudolf K. Jr. 1890)
- 7 Taloen (Rudolf K. Jr. 1902)
- 8 Negla (Rudolf K. Jr. 1899)

Afbeelding 3 De Preanger en enkele plantages

evenals haar broer Cornelis en zijn zus Jeanette (afbeelding 4). Zijn andere zus Alexandrine is met haar gezin ook aan boord (afbeelding 6) . Enkele maanden later scheidt ook zijn broer Jan Pieter zich met vrouw en acht kinderen in. Ze gaan naar het bergachtige deel in het zuiden van West-Java: de Preanger. Daar ligt al een aantal koffieplantages; de families gaan over op thee en kina (kinine). Zij stichten als eerste de plantage Parakan Salak, vlak onder Buitenzorg (Bogor). Zie afbeelding 3 stip 3.

Afbeelding 4 Twee dubbelhuwelijken

De hoofdpersoon en de zeven families

De hoofdpersoon van dit boek is Rudolph Eduard Kerkhoven, in het boek Rudolf genoemd. Zowel hij als zijn vader (Rudolf Sr.) en zijn oudste zoon (Ru) delen dezelfde voor-naam. Ik houd in de tekst de schrijfwijze in het boek aan. In de geneagrammen en fragmentgenealogieën staan de officiële namen uit de Burgerlijke Stand.

Het geslacht Kerkhoven heeft relaties met de families Van der Hucht, Van Motman, Pen, Holle, Bosscha en Berg. Bin-

nen deze families komen regelmatig dubbelhuwelijken voor. Zo trouwen twee broers Kerkhoven met twee zussen Van der Hucht. Een broer en zus Pen uit Eemnes trouwen met een zus en broer Van der Hucht. Zie afbeelding

4-
In de afbeeldingen 5, 6 en 7 staan nog drie van dit soort huwelijken.

Inhoud van het boek

Gamboeng, de eerste dag 1 januari 1873

“Hier” is het eerste woord van een nog naamloze man, de hoofdpersoon van deze roman. Hij bekijkt op Nieuwjaarsdag 1873 de door hem gepachte oude koffieplantage Gamboeng (afbeelding 3 stip 1). Hij wil daar een theeplantage van maken.

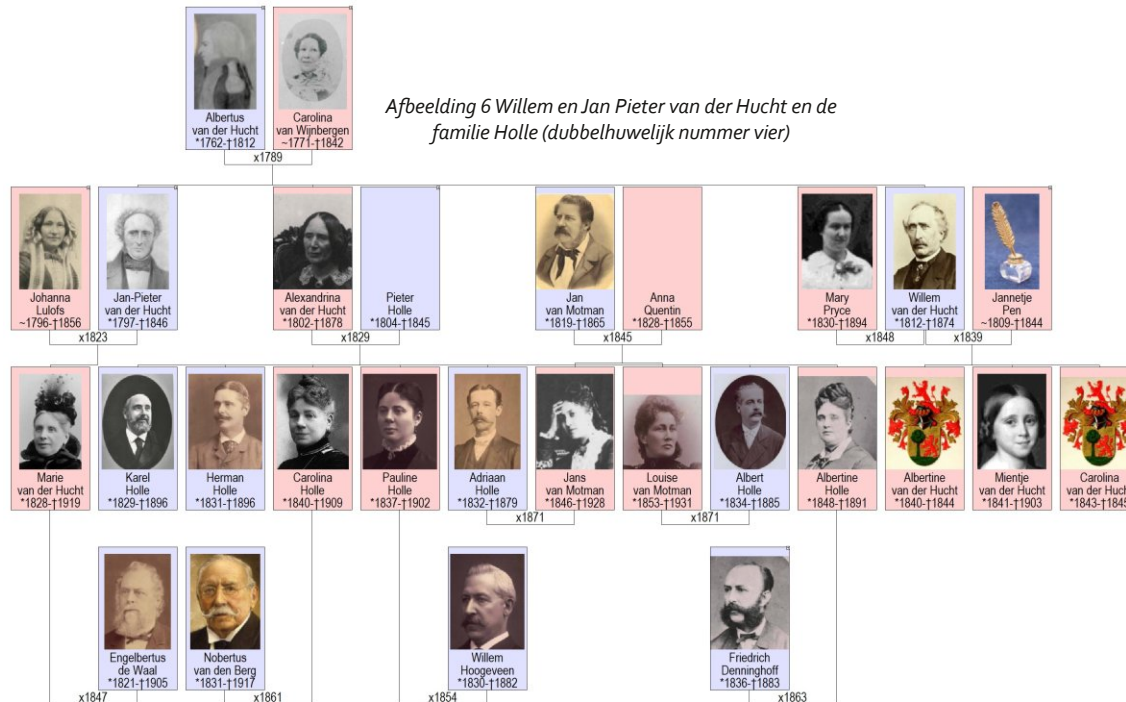
Taferelen van voorbereiding 1869-1873

Dit is het langste hoofdstuk; ‘voorbereiding’ slaat niet op de reis naar Indië, maar op ‘de eerste dag’.

Rudolfs ouders (afbeelding 5) zijn met vier kinderen in 1867 hun familieleden gevolgd. Zij pachten voor 20 jaar de plantage Ardjasari (afbeelding 3 stip 2). Rudolf en zijn broer Julius blijven voor hun studie in Nederland. Rudolf houdt als oudere broer Julius in de gaten. Deze vindt hem achterbaks, hard, bemoeiziek en streng. Binnen een jaar overlijdt ver weg hun jongste zusje Paulientje. Na zijn afstuderen als technicus wil Rudolf zo snel mogelijk naar Indië. Zijn vader wil dat hij zich nog een tijd bekwaamt in praktische technieken bij een stoomwerktuigenfabriek in Amsterdam. Oudoom Willem van der Hucht is weer terug in Nederland. Rudolf brengt hem een bezoek en verneemt veel over Indië. Willem is bevriend geraakt met Eduard Douwes Dekker, die met een achternichtje van hem trouwt. Zie afbeelding 9 bij [Extra 1: Multatuli](#).

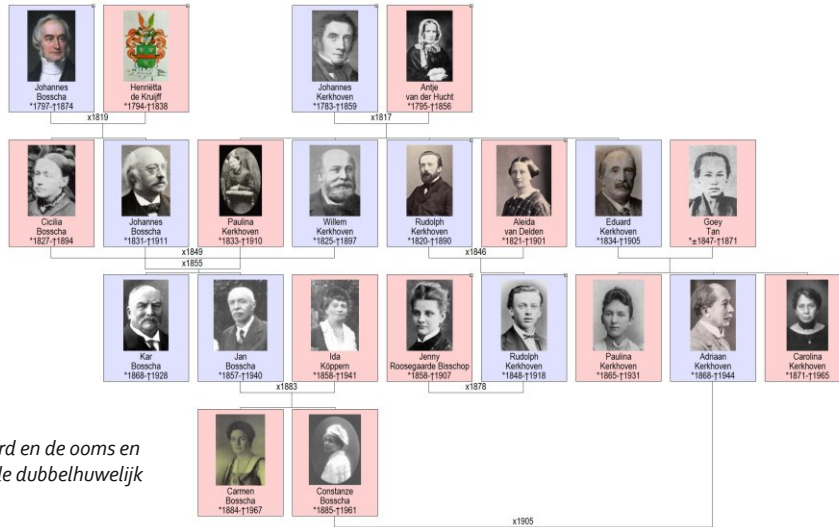
Willem heeft zijn plantages Parakan en Sinagar (afbeelding 3 stip 3 en 4) overgedragen aan Eduard Kerkhoven, een oom van Rudolf en aan twee neven, Karel en Adriaan Holle (afbeelding 6). Met oom Eduard is iets geheimzinnigs aan de hand, iets met een niet-Nederlandse vrouw. In Indië ver-

loor Willem zijn eerste vrouw en twee kinderen (afbeelding 6). Rudolf hoort over de invloed die leden van zijn familie hebben in politiek en bankwezen. De minister van Indische Zaken Engelbertus de Waal is een neef van Willem (afbeelding 6).

Rudolfs oudste zus Bertha trouwt in 1870 met Joseph van Santen, de latere directeur van de Nederlands-Indische Handelsbank. Broer August komt in Nederland bij zijn oom en tante Bosscha-Kerkhoven in huis. In de familie Kerkhoven is (alweer) een dubbelhuwelijk geweest met de familie Bosscha (afbeelding 7). Twee jongere neven Bosscha komen later naar Indië toe. Eindelijk kan Rudolf in 1871 op weg naar Java. Na zijn aankomst in Batavia brengt Joseph hem bij zijn zussen Bertha en Cateau. Dan blijkt het niet de bedoeling dat hij bij zijn vader assistent zal worden. Hij moet zich eerst inwerken

bij zijn oom Eduard op Sinagar. Dat steekt hem. Bij zijn oudtante Alexandrina Holle-van der Hucht en een aantal van haar kinderen eet hij zijn eerste uitgebreide rijsttafel. Multatuli is ook daar gespreksonderwerp. Het Indische eten kan Rudolf niet bekoren. Met Herman Holle gaat hij naar diens broer Adriaan in Parakan Salak. Hij komt langs de botanische tuinen van Buitenzorg die hij graag wil bezoeken!. Op de plantage ontmoet hij oom Eduard en twee andere broers Holle: Albert en Karel De laatste is contractant van de plantage Waspada (afbeelding 3 stip 5).

Afbeelding 7 Oom Eduard en de ooms en tantes Bosscha; het vijfde dubbelhuwelijk

Rudolf leert de eerste beginselen van de theeteelt. Adriaan Holle is zelf half Indisch geworden. Hij is bevriend met een imam en speelt niet onverdienstelijk de rebab in het gamelanorkest (afbeelding 8). Met zijn oom vertrekt Rudolf naar Sinagar en ontmoet daar diens twee erkende kinderen bij zijn Chinese vrouw (afbeelding 7). Daarna ziet hij eindelijk zijn ouders in Ardjasari. Hij vervangt Eduard tijdens diens afwezigheid. Op Ardjasari neemt zijn vader een nieuwe plaatsvervanger aan en passeert opnieuw zijn oudste zoon.

Afbeelding 8

Een 19de eeuwse rebab

Zus Cateau trouwt ondertussen met Joan Henny, advocaat in Batavia. Ten slotte gaat Rudolf naar Soerabaja om administrateur van een tabakspantage te worden. Hij ervaart een groot verschil tussen thee- en tabakscultuur.

De ontginning 1873-1876

Rudolf pacht Gamboeng en begint met een proeftuin. Hij leert Soendanees en onderhandelt over het salaris met zijn huispersoneel. Hij went er aan om de baas te zijn en dwingt respect af als hij een gevlekte panter doodt. Zijn vader helpt met de aanvraag om Gamboeng te mogen pachten, zijn

zwager Van Santen neemt, evenals oom Eduard ook aandelen in de plantage. Bertha overlijdt bij de geboorte van hun derde kind. Zus Cateau en Joan Henny nemen de drie halfwezen in huis. Rudolf denkt na over een relatie met een half Indisch meisje, maar besluit er vanaf te zien. Naast thee begint hij ook aan de kinateelt.

Het paar 1873-1879

Een vriendin van Cateau is de 17-jarige Jenny Roosegaarde Bisschop. Haar moeder is de kleindochter van gouverneur-generaal Daendels (zie [Extra 2: Daendels](#)). De karaktereigenschappen van deze man lijken dominant in de familie. Zwager Henny wil dat zwager Van Santen zijn drie kinderen mee naar Holland neemt. Jenny en Rudolf schrijven elkaar via Cateau. Jenny's vader is sceptisch over de vrijerij van zijn dochter met Rudolf.

Het gezin 1879-1907

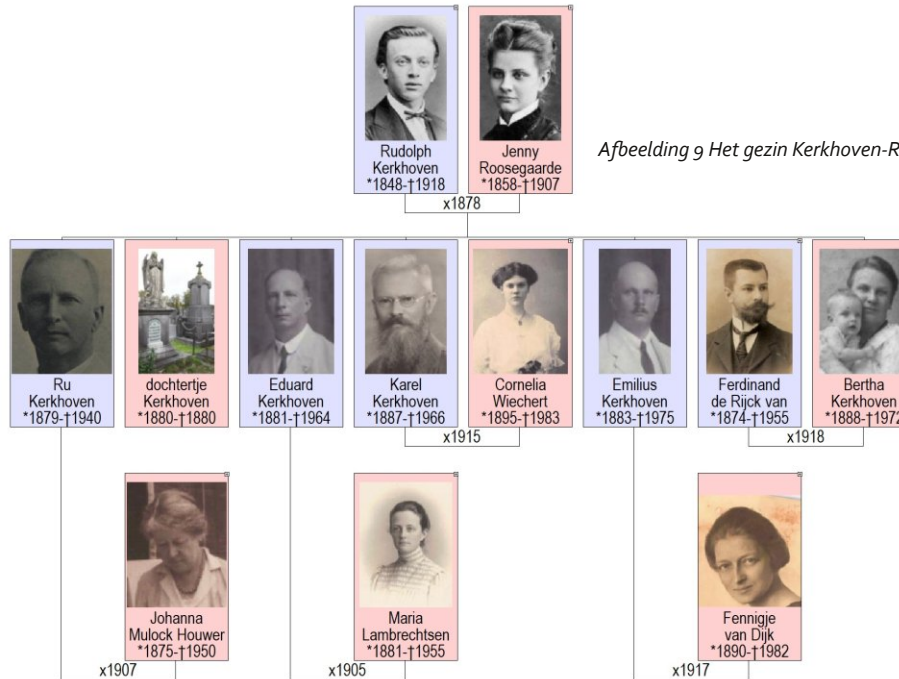
Het eerste kind van Rudolf en Jenny is weer een Rudolf (Ru). Meer kinderen volgen (afbeelding 9). Gezondheidsklachten nopen Rudolfs ouders terug te keren naar Nederland, vergezeld door schoonzoon Van Santen en diens twee oudste kinderen. Broer August neemt Ardjasari over: Rudolf voelt zich (weer) gepasseerd. Bovendien breekt er veepest uit. Een 7de maands dochtertje wordt levenloos geboren en begraven onder de hoge bomen aan de rand van het oerwoud. August

wordt verliefd op Jenny's zus Marie. Dit zorgt ook voor wrijving tussen deze broers Kerkhoven, terwijl de broers van Jenny zich in Nederland vreemd gedragen.

Joan Henny bemoeit zich tot ergernis van Rudolf steeds meer met de gang van zaken op Gamboeng, hij bezit immers aandelen.

Rudolf zet zich af tegen wat hij als mondain beschouwt. Hij eet geen varkensvlees en drinkt geen alcohol.

Cateau en Joan Henny vertrekken naar het moederland. In-
donesië wordt opgeschrikt door de uitbarsting van de vul-
kaan Krakatau. Jenny is ontevreden als ze na haar bezoek
aan Batavia de vergelijking trekt met het afgelegen Gam-

Afbeelding 9 Het gezin Kerkhoven-Roosegaarde Bisschop

boeng. De theeopbrengsten op de veiling en de koffie en kina als bijproduct stemmen tot tevredenheid. Rudolfs neef Ru Bosscha (meestal Kar genoemd naar zijn initialen, [zie afbeelding 7](#)) werkt bij oom Eduard. Karel Holle beveelt hem bij Rudolf aan; hij verkoopt zelf Waspada. Het laatste kind van Jenny en Rudolf is eindelijk een meisje: Bertha. Twee jaar later overlijdt Rudolfs vader in Nederland. Er komen problemen met de financiële afwikkeling. Rudolf voelt zich weer achtergesteld. Marie komt na een kort verblijf in Nederland weer terug. Tussen haar en August wordt het toch niets. Zij trouwt ten slotte met de tabaksplanter Herman Udo de Haes. De oudste kinderen hebben op Gamboeng een fijne jeugd gehad. Er kwamen veel ooms langs (Kar, Eduard, Frits, August, Julius en Herman Udo) die voor reuring zorgen. Jenny brengt de oudste twee kinderen (Ru en Edu) bij Cateau en Joan Henny; zij reist vervolgens door Nederland en Italië. Rudolf voelt zich door Joan Henny benadeeld en haalt zijn kinderen na meer dan drie jaar daar weg. Daardoor krijgt hij ook ruzie met broer Julius. Rudolf kan steeds beter opschieten van Joseph van Santen, maar die sterft onverwachts. Rudolf pacht een nieuwe plantage Malabar ([stip 6 in afbeelding 3](#)) en plaatst daar neef Kar Bosscha als administrateur ([afbeelding 7](#)). In 1899 koopt hij een volgende plantage Negla ([stip 8 in afbeelding 3](#)). Deze komt onder leiding van zoon Karel. Ten slotte verwerft hij in 1902 plantage Taloen ([stip 7 in afbeelding 3](#)) met neef Jan Bosscha

als administrateur ([afbeelding 7](#)). Achternicht Carmen Bosscha, een dochter van Jan, bezoekt Gamboeng in 1902 en doet daarvan verslag in haar memoires ([afbeelding 7](#)). In 1904 komt zoon Ru terug uit Nederland. Rudolf heeft nog steeds ruzie met Joan Henny (nu Tweedekamerlid en lid van de Raad van State). Na het bezoek aan Europa is Jenny's persoonlijkheid veranderd. Zoon Ru vertrekt naar plantage Malabar en dochter Bertha helpt haar moeder zo veel mogelijk. Niet veel later komt Jenny door het innemen van vergif om het leven.

Gamboeng, de laatste dag 1 februari 1918

Dit laatste hoofdstukje is het spiegelbeeld van het eerste. Rudolf bezoekt het graf van zijn eerste dochtertje en dat van Jenny, beiden dus begraven onder de hoge bomen aan de rand van het oerwoud. Het boek eindigt met het beginwoord: "Hier."

Het karakter van Rudolf heeft volgens de familie veel negatieve kanten (hard, betweterig, inhalig) en dat spoort niet met het beeld dat hij over zich zelf heeft. Hij heeft met iedereen het goede voor, maar wel volgens zijn eigen typisch Hollandse principes: eigenwijs, zuinig en hardwerkend.

Gezinsblad Rudolf en Jenny Kerkhoven

lr. **Rudolph Eduard Kerkhoven**, zn. van Mr. Rudolph Albertus Kerkhoven (vervener, inspecteur van het onderwijs, theeplanter op Ardjasari)) en Aleida Catharina van Delden, geb. te Avereest op 9 okt 1848, technoloog, theeplanter op Gamboeng, ovl. te Bandoeng [jv, ldn] op 10 mei 1918.

tr. te Batavia [jv, ldn] op 19 okt 1878

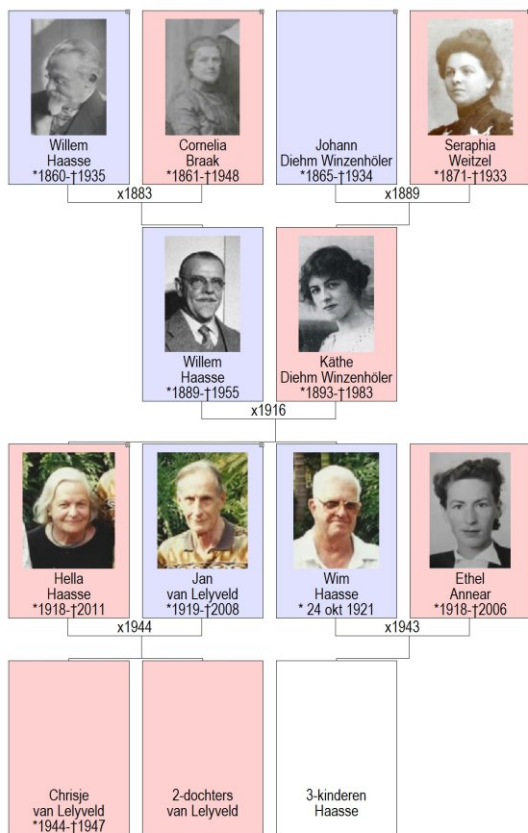
met **Jenny Elisabeth Henriette Roosegaarde Bisschop**, dr. van Mr. Philippus Johannes Roosegaarde Bisschop (rechter, vicepresident Hoogerechtshof in Batavia, RONL) en Aleida Elisabeth Reiniera (Betsy) Daendels, geb. te Semarang [jt, ldn] op 27 nov 1858, ovl. te Gamboeng [jv, ldn] op 12 sep 1907.

Uit dit huwelijk:

1. **Rudolf Albert (Ru) Kerkhoven**, geb. te Ardjasari [jv, ldn] op 27 aug 1879, ovl. te 's-Gravendeel op 6 feb 1940, tr. te Bandoeng [jv, ldn] op 2 nov 1907 met **Johanna Cornelia Mulock Houwer**, dr. van Johan Cornelis Mulock Houwer en Sophia Elisabeth Wijnstroom, geb. te Soerabaya [jv, ldn] op 3 okt 1875, ovl. te 's-Gravenhage op 20 mrt 1950.
2. **dochtertje Kerkhoven**, geb. en ovl. te Bandoeng [jv, ldn] op 16 nov 1880.
3. **Eduard Silvester Kerkhoven**, geb. te Gamboeng

[jv, ldn] op 7 dec 1881, ingenieur op 14 sep 1905, ovl. te Amsterdam op 28 apr 1964, tr. te Hilversum op 14 sep 1905 met **Maria Madelaine Lambrecht-sen**, dr. van Constant Lodewijk Marius Lambrecht-sen en Anna Vaillant, geb. te Delft op 20 jun 1881, ovl. aldaar op 2 jan 1955.

4. **Emilius Hubertus Kerkhoven**, geb. te Gamboeng [jv, ldn] op 9 okt 1883, ovl. te 's-Gravenhage op 31 jan 1975, tr. te Bandoeng [jv, ldn] op 10 mei 1917 met **Fennigje Justine Pauline van Dijk**, dr. van Henri Engel van Dijk en Fennigje Bangert, geb. te Soekaboemi op 7 jul 1890, ovl. te Warnsveld op 2 nov 1982.
5. lr. **Karel Felix Kerkhoven**, geb. te Gamboeng [jv, ldn] op 23 apr 1887, ovl. te 's-Gravenhage op 13 mrt 1966, tr. te Bandoeng [jv, ldn] op 10 jun 1915 met **Cornelia Wiechert**, dr. van Johann Heinrich Erdmann Wiechert (koopman) en Jacoba Charlotte Campbell, geb. te Nieuwer-Amstel op 15 feb 1895, ovl. te Leiden op 3 nov 1983.
6. **Bertha Elisabeth Kerkhoven**, geb. te Gamboeng [jv, ldn] op 19 jun 1888, ovl. te Baarn op 23 sep 1972, tr. te Batavia [jv, ldn] op 3 dec 1918 met Mr. **Ferdinand Maximiliaan Paul de Rijck van der Gracht**, zn. van Franciscus Willebrordus de Rijck van der Gracht en Fanny Emelie Blavet, geb. te

Afbeelding 10 De omgeving van Hella Haasse

Soerabaya [Jv, ldn] op 12 mrt 1874, pres. Hoogge-rechtshof in Batavia, ovl. te Amsterdam op 28 sep 1955.

De auteur

Hélène Serafia Haasse, roepnaam Hella, is de dochter van de financieel inspecteur Willem Hendrik Haasse en de concertpianiste Katharine Diehm Winzenhöler^{II} (afbeelding 10). Haar ouders hebben elkaar in Indië ontmoet. Na de geboorte van Hella volgt nog een zoon Wim. Aan hem is het boek 'Heren van de thee' opgedragen.

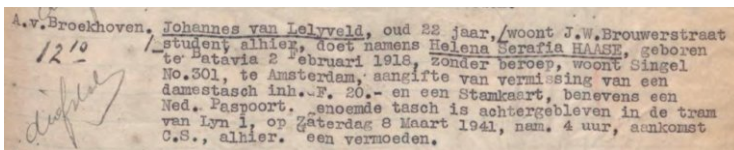
Indië speelt een belangrijke rol in het leven van Hella. Zij wordt daar in 1918 geboren, vertrekt in 1919 korte tijd naar Nederland om in 1922 terug te gaan naar Indië. Haar moeder wordt ziek en gaat in 1925 naar Davos om te kuren. Vader blijft in Indië, de twee kinderen gaan dat jaar naar Baarn. Het hele gezin keert in 1928 terug naar Indië. Hella blijft daar 10 jaar afgezien van een halfjaar verlof in 1935. Vanaf 1938 gaat zij in Amsterdam studeren. Door de oorlog, ziet zij pas eind 1946 haar ouders weer. Twee jaar eerder is ze getrouwd met Jan van Lelyveld. Hella debuteert in 1948 met de novelle Oeroeg die ook in Indië speelt. Naast historische romans zoals Het woud der verwachting^{III}, Het geheim van Appeltern en Mevrouw Bentinck^{IV} schrijft ze nog tientallen andere werken. Voor haar complete bibliografie [klik hier](#).

Trivia

Neef **Adriaan Kerkhoven**, zoon van oom Eduard, trouwt in 1905 met de 17-jaar jongere Constanze Bosscha, dochter van neef Jan Bosscha (afbeelding 7).

Neef **Kar Bosscha** is in 1920 tot ereburger van Bandoeng benoemd. Hij ligt begraven in een praalgraf op zijn plantage Malabar. Hij liet bij zijn overlijden het grote bedrag van 50.000 gulden na aan de gemeente Bandoeng, om te besteden aan liefdadigheid.

Na de onafhankelijkheid van Indonesië heeft deze gemeente een straat naar hem genoemd: de Jalan Bosscha en heeft de gemeente Lembang besloten de door hem gestichte sterrenwacht Bosscha te blijven noemen. Er staat bij de sterrenwacht een monument met zijn naam. In 2007 is de planetoïde (11431) Karelbosscha naar hem vernoemd.

Afbeelding 11 Amsterdam Politierapporten '40-
'45, archiefnummer 5225, inventarisnummer 7007

Uit de Amsterdamse politierapporten blijkt dat op 12 maart 1941 de student **Johannes van Lelyveld** melding doet van diefstal van een damestas met inhoud namens zijn vriendin Helena Serafia Haase. (afbeelding 11).

De vader van Hella schrijft na 1950 onder het pseudoniem W. H. van Eemlandt een aantal detectives, waarvan enkele verfilmd worden.

Extra 1: Multatuli

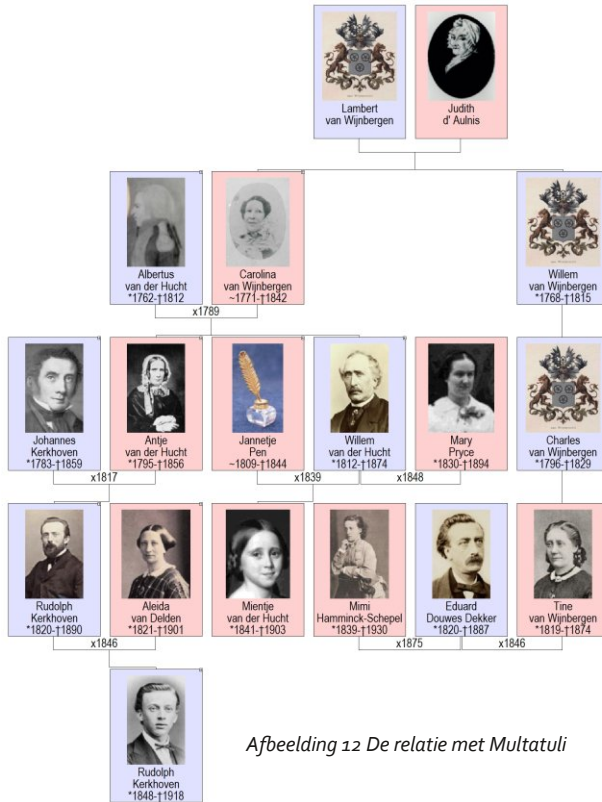
Eduard Douwes Dekker komt als ambtenaar in Nederlands-Indië terecht. Hij raakt bevriend met Willem van der Hucht en trouwt in Tijandjur met Baronesse Tine van Wijnbergen. Haar grootvader en de moeder van Willem zijn broer en zus (afbeelding 12). Eduard is erg begaan met het lot van de inlanders, getuige natuurlijk zijn 'Max Havelaar'. Willem is sceptisch over de beweegredenen van Multatuli en verdenkt hem ervan een gemakkelijk leventje te willen leiden met het kapitaal van de familie Van Wijnbergen achter zich. Karel Holle kan het goed met de schrijver vinden: Multatuli zou keizer worden van Indië en hij de Ratoe Adil (vorst-verlosser) om zo de onrechtvaardige behandeling van de Javanen te stoppen.

In 1857 keert Eduard terug naar Nederland, twee jaar later gevolgd door zijn vrouw en twee kinderen. In dat zelfde jaar schrijft hij de 'Max Havelaar'.

Tijdens zijn huwelijk krijgt hij een relatie met Mimi Hamminck Schepel, een vrijdenkster en schrijfster.

Nadat deze uit de erfenis van haar vader in 1869 een woning had gekocht in Den Haag kwamen Multatuli en diens vrouw bij haar wonen als een soort ménage à trois. Tine overlijdt in

1874 in Venetië; Mimi trouwt een half jaar later in Rotterdam met Multatuli.

Afbeelding 12 De relatie met Multatuli

Extra 2: Daendels

Gouverneur-generaal Herman Willem Daendels (afbeelding 13) is

Afbeelding 13
Maarschalk Daendels

de grootvader van de moeder van Jenny. Deze houwdegen is niet bepaald geliefd bij de bevolking, ondanks het onder zijn be-
wind aanleggen van de grote Postweg. De aanleg kost honderden inlanders het leven. Dit straalt af op zijn afstammelingen.

Jenny's grootvader Augustus was het 13de kind in 15 jaar van Herman en zijn vrouw Aleida Elisabeth Reiniera van Vlierden. De

tweede vrouw van Augustus, Petronella is Egberta Bisschop, een achternicht van zijn schoonzoon Philippus Roosegaarde Bisschop. Jenny's moeder Betsy is naar haar grootmoeder ver-
noemd. Ook Betsy krijgt 13 kinderen.

De karaktereigenschappen van Herman Willem (opvliegend, im-
pulsief, depressief) komen vaak terug bij zijn nakomelingen. In de volgende fragmentparenteel Daendels zijn alleen diegenen op-
genomen die in het boek optreden. Zie ook [afbeelding 14](#) voor het gezin van Philippus en Betsy.

Generatie I

- I. **Herman Willem Daendels**, geb. te Hattem op 21 okt 1762, luitenant-generaal, maarschalk, gouverneur-generaal van Nederlands Indië [1807-1810], ovl. te Elmina [Gha] op 2 mei 1818, tr. te Hattem op 16 mrt 1788, Zij trouwden eerder zonder ouderlijke toestemming op 19-8-1787 in Lage (Duitsland) met **Aleida Elisabetha Reiniera van Vlierden**, dr. van Constantius van Vlierden (kapitein-ter-zee) en Petronella Geertruida Greve, geb. te Hattem op 1 mei 1768, ovl. aldaar op 23 mrt 1848.
Uit dit huwelijk o.a.:
 1. **Augustus Derk Daendels**, ged. te Hattem op 3 apr 1803, ovl. te Soerabaya [jv, ldn] op 29 mei 1853, volgt II.

Generatie II

- II. **Augustus Derk Daendels**, zn. van Herman Willem Daendels (I) (luitenant-generaal, maarschalk, gouverneur-generaal van Nederlands Indië [1807-1810]) en Aleida Elisabetha Reiniera van Vlierden, ged. te Hattem op 3 apr 1803, ovl. te Soerabaya [jv, ldn] op 29 mei 1853, tr. te Zwolle op 24 jul 1835 met **Maria Catharina Henrietta Gallé**, dr. van Ser-

vaas Antoni Gallé en Rose Elisabeth Convers, geb. te Zwolle op 18 sep 1816, ovl. te Modjokerto (Batavia) [jv, ldn] op 19 dec 1849.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. **Aleida Elisabeth Reiniera (Betsy) Daendels**, geb. te Semarang [jt, ldn] op 14 mei 1837, ovl. te Apeldoorn op 6 mrt 1907, volgt III.

Generatie III

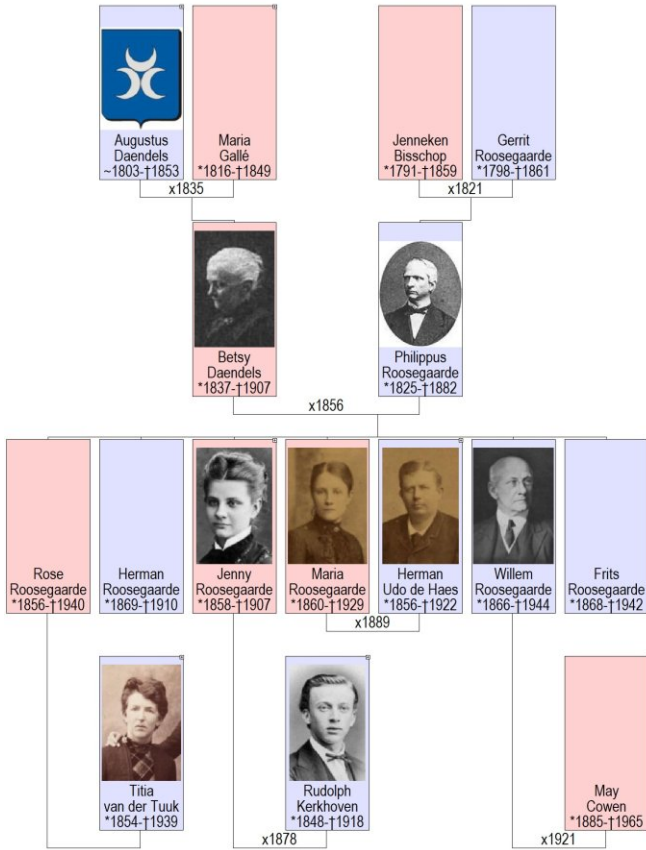
- III. **Aleida Elisabeth Reiniera (Betsy) Daendels**, dr. van Augustus Derk Daendels (II) en Maria Catharina Henrietta Gallé, geb. te Semarang [jt, ldn] op 14 mei 1837, ovl. te Apeldoorn op 6 mrt 1907, tr. te Soerabaya [jv, ldn] op 20 feb 1856 met Mr. **Philippus Johannes Roosegaarde Bisschop**, zn. van Gerrit Jan Roosegaarde (leerfabrikant in Zutphen) en Jenneken Bisschop, geb. te Zutphen op 11 mrt 1825, rechter, vicepresident Hooggerechtshof in Batavia, RONL, ovl. te Batavia [jv, ldn] op 12 apr 1882.
Uit dit huwelijk (alleen de in het boek voorkomende kinderen):
 1. **Rose Elisabeth Roosegaarde Bisschop**, geb. te Soerabaya [jv, ldn] op 15 dec 1856,

ovl. te Zeist op 21 jun 1940, relatie, met **Titia Klasina Elisabeth van der Tuuk**, dr. van Ds. Nicolaus Lambertus van der Tuuk (predikant) en Petronella Helena Clasina Lenting (kinderboekenschrijfster), geb. te 't Zandt op 27 nov 1854, docente, vertaalster, feministe, ovl. te Zeist op 7 mei 1939, gecr. te Velsen in mei 1939. Rose woonde sinds 1897 met haar tot haar dood in Arn hem, Ede, Ubbergen, Soest, Utrecht en Zeist.

2. **Jenny Elisabeth Henriette Roosegaarde Bisschop**, geb. te Semarang [jt, ldn] op 27 nov 1858, ovl. te Gamboeng [jv, ldn] op 12 sep 1907, tr. te Batavia [jv, ldn] op 19 okt 1878 met Ir. **Rudolph Eduard Kerkhoven**, zn. van Mr. Rudolph Albertus Kerkhoven (inspecteur van het onderwijs) en Aleida Catharina van Delden, geb. te Avereest op 9 okt 1848, technoloog, theeplanter, ovl. te Bandoeng [jv, ldn] op 10 mei 1918.
3. **Maria Catharina Henriette Roosegaarde Bisschop**, geb. te Padang [sm, ldn] op 11 jun 1860, zonder beroep op 16 sep 1889, ovl. te Nunspeet op 30 mrt

1929, tr. te Rheden op 16 sep 1889 met **Herman Udo Udo de Haes**, zn. van Leopold Udo Udo de Haes en Margaretha Anna Toewater, geb. in 1856, tabaksplanter op 16 sep 1889, ovl. in 1922.

4. Dr. Mr. **Willem Roosegaarde Bisschop**, geb. te Semarang [jt, ldn] op 31 dec 1866, advocaat, ovl. te Londen [gl, Gbr] op 22 feb 1944, tr. te St. Giles [Gbr] op 20 jan 1921 met **May Cowen**, geb. op 18 jan 1885, ovl. te Surrey [Gbr] in mrt 1965.
5. **Johan Willem Frederik (Frits) Roosegaarde Bisschop**, geb. te Batavia [jv, ldn] op 21 aug 1868, in 1895 onder curatele gesteld wegens krankzinnigheid, ovl. te Bloemendaal op 19 jan 1942.
6. **Jan Herman (Herman) Roosegaarde Bisschop**, geb. te Batavia [jv, ldn] op 4 sep 1869, ovl. te Soest op 19 apr 1910.

Afbeelding 14 Het gezin Roosegaarde Bisschop - Daendels

Bronnen en dank

Nelleke Noordervliet: Brieven van de thee
 Stichting Indisch Thee- en Familie Archief
 C.C. Erdbrink-Bosscha: Carmen Java, herinneringen 1904 - 1920
 Begin 2022 verscheen er een biografie van Hella Haasse 'Leven in de verbeelding' door Aleid Truiens.

Geraadpleegde websites:

www.sitfa.nl
www.haasse-ea.info
www.wiewaswie.nl
www.wikipedia.nl

Dank aan Swanica Bergsma voor de welwillende introductie bij de SITFA, en speciaal aan Wijnt van Asselt voor het grote aantal portretten dat zij voor mij uit de archieven van de SITFA opzocht.

Noten

- I Zie het artikel Literatuur en Genealogie 11: De Tuinen van Buitenzorg in De Twee Kwartieren (jaargang 29 nr. 4) december 2021.
- II Idem
- III Zie het artikel Genealogie als leeshulp I: Het woud der verwachting in Gens Nostra (jaargang 73 nr. 5) sept/okt 2018
- IV Zie het artikel Literatuur en Genealogie 3: Mevrouw Bentinck in De Twee Kwartieren (jaargang 26 nr. 1) maart 2018. Idem

Op 5 april 1825 wordt op het stadhuis van Sint Niklaas, provincie Oost-Vlaanderen, aangifte gedaan van de geboorte van Petrus Antonius Saris, die een dag eerder geboren is ten huize van Godefridus Saris, houten schoenmaker (klompenmaker), woonachtig in deze stad op het Brugsken. De moeder is volgens de geboorteakte Christina Saris, oud zeven en veertig jaren, dienstmaarte, geboren te Best provincie Noord-Brabant, woonachtig in deze stad op het Brugsken, dochter van Joannes Saris, landbouwer, geboren te Best en aldaar woonachtig, en van Maria de Kinders (eigenlijk: der Kinderen), overleden te Best. Godefridus is haar broer. Als genealoog zou je willen dat alle collega's van de Zuid-Nederlandse ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Sint Niklaas zijn voorbeeld zouden volgen, en in de geboorteakten van kinderen van ongehuwde moeders de identiteit van de moeder zodanig zouden beschrijven dat we direct weten om wie het gaat. Maar de praktijk is anders. Bij de geboorte van natuurlijke kinderen (dat wil zeggen kinderen die niet uit een wettig huwelijk geboren zijn) worden in de burgerlijke stand vaak slecht summier personalia van de moeder opgenomen, zodat aanvullend onderzoek nodig is om vast te stellen wie zij is.

In de tijd van de Republiek der Verenigde Nederlanden wer-

den ongehuwde moeders en hun natuurlijke kinderen gecriminaliseerd. Volgens het Echtreglement uit 1656 (artikel LXXXVIII) regelde dat vroedvrouwen de naam en de woningen van alle moeders van natuurlijke kinderen binnen vierentwintig uur na de geboorte aan zouden geven bij justitie zodat er tegen hen kon worden geprocedeerd. De vroedvrouw moest ook vaak in haar eed beloven dat zij er alles aan zou doen om de naam van de vader van het kind te achterhalen, zodat ook tegen hem een procedure zou kunnen worden gestart. Pastoors en predikanten noteerden in het doopboek de namen van vermeende vaders, voor zover deze bekend waren, onder andere omdat de moeder deze in barensnood had genoemd.

In de Franse tijd verdwenen deze (zedelijke) bepalingen uit het strafrecht. Het nieuwe Burgerlijke Wetboek maakte een onderscheid tussen wettige en onwettige kinderen. Wettige is het kind, dat staande huwelijk of binnen 300 dagen na de ontbinding van het huwelijk zijner ouders is geboren. Alle andere kinderen zijn onwettig. Oorspronkelijk was er ook nog een onderscheid tussen kinderen die geteeld waren in overspel of bloedschande (tussen deze kinderen en de moeder ontstonden geen burgerlijke betrekkingen en zij konden noch door de moeder noch de vader worden erkend) en de

andere, buiten het huwelijk geboren natuurlijke kinderen. Het natuurlijk kind kan de staat van wettig kind verkrijgen door het huwelijk van zijn moeder met een man die het kind voor of bij de huwelijksvoltrekking erkent (wat uiteraard niet automatisch betekent dat deze man ook de biologische vader van het kind is). Als het kind niet voor of bij het huwelijk is erkend kan de echtgenoot het verzuim later herstellen door de zogenaamde brieven van wettiging, verleend door de Koning. Als gevolg van de wijziging van de wetgeving verdwijnt de naam van een vermoedelijke vader uit de officiële akten van de Burgerlijke Stand. En dat betekent voor de genealoog dat, tenzij het kind bij een later huwelijk wordt erkend, de vermeldingen in de geboorteakte, in combinatie met andere bronnen, het enige spoor zijn naar de identiteit van de moeder. Uit de onderstaande voorbeelden blijkt dat dat soms tot een lastige zoektocht kan leiden.

Op 9 juli 1811 wordt in Oirschot de geboorteangifte gedaan van Jeanne Marie, de natuurlijke dochter van Jeanne van Heerbeek. De geboorteakte geeft verder geen details over de identiteit van de moeder, en ook de aangevers (Pierre Redert en Henri van Beers) behoren niet tot de naaste familie van de moeder. Gelukkig biedt de huwelijksakte van de dochter soelaas: bij haar huwelijk met Antonij Vromans in 1840 wordt een extract de overlijdensakte van haar moeder overlegd: de moeder van de bruid is overleden te Oirschot

op 29 juli 1814, toen haar dochter nog maar net drie jaar oud was. Volgens de overlijdensakte is Jennemaria van Heerbeek, boeredogter, oud dertig jaren, een kind van Theodorus van Heerbeek en Joanna de Krom. Zij is gedoopt te Best op 4 oktober 1779, en is dus niet 30, maar 34 jaar oud bij haar overlijden.

Jan Samion, vroedmeester, doet op 29 juni 1814 voor de burgemeester van Berlicum aangifte van de geboorte van Poulina van Hees, die drie dagen eerder geboren is als dochter van Jokomijna van Hees. Zoals zo vaak in deze tijd geeft de akte niet meer informatie dan de naam van de moeder, ofschoon bij de getuigen ene Nicolaas van Hees, wonende te Berlicum voorkomt. Volgens het bevolkingsregister van 1830 woont Pauline, 15 jaar oud, bij Nicolaas van Hees, klompenmaker, en Dien van Gerven. In het gezin wonen ook nog Peeter van den Bergh (44) en Joanna Maria van Hees (37), en Thomas de Lang (75) uit Den Bosch, gealimenteerd van t geefhuis. Het echtpaar van Hees-van Gerven trouwt te Berlicum op 12 februari 1809. Hij is weduwnaar van Paulina-Henrick Peijnenburg, zij is weduwe van Philips van den Bergh. Peter is haar zoon uit het eerste huwelijk, Joanna Maria zijn dochter uit zijn eerste huwelijk. Een andere dochter uit zijn eerste huwelijk blijkt Jacoba (Jacomijna), gedoopt te Schijndel op 13 augustus 1788. Jacoba (gemeenlijk Jacomijn) trouwt te Schijndel op 17 januari 1822 met Arnoldus

Bartel van Kessel. Haar dochter is dan zeven jaar oud en Arnoldus heeft kennelijk geen behoefte om haar als zijn kind te erkennen. Vandaar dat Paulina (genoemd naar haar grootmoeder) opgroeit in het huis van haar grootvader.

De geboorteakte van Geertrui van Bruggen, geboren te Loon op Zand op 23 december 1816, is uiterst summier over de identiteit van de moeder: alleen haar naam (Barbara van Bruggen) en haar beroep (dienstmeid) worden vermeld. Als Geertrui op 11 juni 1835 op achttienjarige leeftijd trouwt met de weduwnaar Petrus van den Heuvel is haar moeder volgens de huwelijksakte overleden. Tussen de uitgebreide opsomming van de huwelijksbijlagen in de akte staat ook de overlijdensdatum van Barbara: 1 januari 1817. Uit de overlijdensakte blijkt dat zij geboren is te Loon op Zand als dochter van Johannes van Bruggen en Geertrui de Werd. Haar dochter heeft ze naar haar moeder vernoemd.

Adriana Roozen uit Oisterwijk bevalt tussen 1830 en 1849 maar liefst vijf keer van een natuurlijk kind. De geboorte van Johanna (op 30 mei 1830) wordt aangegeven door Jan Bolsius, heel- en vroedmeester. De moeder is volgens de geboorteakte dienstmeid van beroep en 22 jaar oud. Bij de geboorte van Cornelis (op 17 maart 1833) is zij zonder beroep en 24 jaar oud. De aangever is Jan Roosen, dagloner, 58 jaar oud. Ook de geboorte van Maria (op 28 januari 1836) wordt

aangegeven door Johannes Roosen. Adriana wordt vermeld als dagloonster, 28 jaar. Johannes (geboren op 26 februari 1838) wordt weer aangegeven door dokter Bolsius. De moeder is arbeidsteren 30 jaar oud. Dezelfde dokter Bolsius doet bijna elf jaar later ook aangifte van de geboorte van Antonius op 7 januari 1849. Adriana is dan 42. Adriana moet dus rond 1808 geboren zijn. We komen haar tegen in het bevolkingsregister van 1850. Ze woont dan op Kerkeind in huis nummer 12 met vier van haar kinderen: Jan (schoolleerling), Antonius, Johanna en Cornelis. In 1860 woont Adriana alleen. Het bevolkingsregister vermeldt dan als haar geboortedatum 5 mei 1808. Zij blijkt gedoopt te zijn in Oisterwijk op 5 mei 1807 als dochter van Jan Gerrit Roosen en Annemaria Jan van de Krabben. Haar vader is de aangever van het tweede en derde kind: hij is gedoopt te Oisterwijk op 20 maart 1775. Adriana overlijdt te Oisterwijk op 19 februari 1785. Zij wordt 77 jaar oud. Haar zoon Cornelis, wonende te Helvoirt, doet de aangifte.

Op 29 januari 1869 bevalt Adriana Remie te Vught van een onwettige dochter, Geertruida. De aangifte wordt gedaan door Carel Georg Alferink, verloskundige. De geboorteakte vermeldt slechts: Adriana Remie, zonder beroep, wonende te Vught. Geertruida trouwt voor de eerste keer op 22 september 1887 in Vught met bierbottelaar Hendrikus de Kroon. Haar moeder is arbeidster, wonende te Vught en bij

het huwelijk aanwezig. Adriana leeft zelfs nog als Geertruida op 16 mei 1916 hertrouwt met Johannes van den Aker. Om haar identiteit vast te stellen moeten we uiteindelijk het bevolkingsregister raadplegen. In 1870 woont Geertruida bij haar grootmoeder, de weduwe Hendriena Remie - van de Mosselaar, op de Vlasmeeer, samen met haar moeder, een oom en twee tantes. Adriana is geboren op 15 april 1853, en was dus pas vijftien jaar toen Geertruida werd geboren. Zij trouwt op 4 mei 1893 met Sebastiaan Breinissen uit Wittlingen in Duitsland. Adriana overlijdt te Vught op 26 december 1921.

Dielis van Mol wordt geboren te Oirschot op 11 april 1827 als onwettige zoon van Johanna van Mol, spinster, oud dertig jaren. De aangifte wordt gedaan door Maria Theresia Hendrikx, vroedvrouw. Johanna heeft al eerder, in 1824, een onwettige zoon ter wereld gebracht maar die is binnendrie dagen overleden. Bij het huwelijk van Dielis met Hendriena Hems op 15 oktober 1859 is zijn moeder zonder beroep en wonende te Oirschot. In 1850 komen Johanna en Dielis in het bevolkingsregister voor als één gezin met Francis van Beers en Catharina van Mol. Volgens het bevolkingsregister is zij geboren in 1796. Johanna blijkt op 6 augustus 1843 (toen Dielis 16 jaar oud was) getrouwd met Francis van Beers, die al twee keer weduwnaar is. Johanna is gedoopt op 19 februari 1796 als dochter van Henricus van Moll en Catharina Jan van Oers.

Cornelia Meeuwis uit Oirschot is de moeder van niet één, maar drie onwettige kinderen. Bij de geboorte van de eerste, Wilhelmus, op 7 maart 1836, is zij dienstmeid, oud twintig jaren, wonende alhier. Als de geboorte van zoon Antonius, geboren op 1 juni 1840, wordt aangegeven is de moeder drieëntwintig en zonder beroep. Johanna is het jongste kind. Zij wordt geboren op 10 mei 1844, de moeder is zevenentwintig en van beroep arbeidster. Alle aangiftes worden gedaan door de vroedvrouw. Cornelia moet dus geboren zijn rond 1817. In het bevolkingsregister van 1850 vinden we Cornelia met haar kinderen Antonius en Johanna. Zij wonen bij haar ouders, Jan Cornelis Meeuwis en Jacoba Adriaanse, in wijk A huisnummer 346. Het oudste kind is dan al overleden. Cornelia is geboren op 27 oktober 1816 en overleden te Oirschot op 1 januari 1891.

Johanna Maria de Koning wordt geboren te Someren op 13 november 1848. Haar geboorteakte is erg behulpzaam bij het vaststellen van de identiteit van haar moeder: Margarita de Koning wordt genoemd als weduwe van Johannes Wilhelmus van de Vondervoort. Zij trouwen te Someren op 11 februari 1841. De echtgenoot van Margarita overlijdt te Someren op 16 november 1847, bijna één jaar voor de geboorte van Johanna Maria. Hij kan dus onmogelijk de biologische vader zijn. Margarita de Koning is de dochter van Philips Louis de Koning en Maria Leenen.

Johannes van den Hurk wordt geboren te Vessem op 24 juni 1832 als zoon van Pauwelina van den Hurk, zonder beroep, wonende te Wintelre, en van eenen onbekenden vader buiten huwelijk. De aangever is Johannes van den Hurk, oud drie-en-vijftig jaren, van beroep bouwman en wonende te Wintelre. Bij zijn huwelijk in 1860 in Den Dungen woont zijn moeder in Harlingen. Paulina van den Hurk, geboren te Best, overlijdt te Harlingen op 1 juni 1859. Zij is getrouwd met Sybren Rienks Bauritius. Bij hun huwelijk op 10 maart 1842 worden drie onwettige kinderen erkend en gewettigd: Gerben, Rienk en Grietje. Paula van den Hurk is gedoopt te Best op 6 oktober 1810 als dochter van Jan Peter van den Hurk en Margriet Marten van den Hurk. Haar vader (hertrouwt met Catharina Jan Foolen) woont in 1832 in Wintelre als hij de geboorte van zijn kleinzoon aangeeft.

Willem van de Wiel wordt geboren op 16 mei 1815 te Oosterwijk. De geboorteangifte wordt gedaan door Gerardiena Brassart, vroedvrouw. De enige informatie die de geboorteakte over de moeder vermeldt is haar naam en woonplaats: Elisabeth van de Wiel, wonende te Oosterwijk. Zij is nog in leven als haar zoon op 30 april 1846 te Oosterwijk trouwt met Cornelia Huijberdina van Gool. We komen Willem tegen in het bevolkingsregister van Oosterwijk van 1816. Hij is dan 1 jaar oud, en woont bij Pieter van de Wiel en Johanna Pot. Daar woont hij nog steeds in 1834, als hij 15 jaar oud is. Pie-

ter en Johanna blijken zijn grootouders: zijn moeder Elisabeth is op 28 mei 1789 gedoopt in Oosterwijk, en trouwt op 11 januari 1821 met Dirck Laureijs van Opstal. Bij het huwelijk van Willem is Jan van Opstal, dagloner, 24 jaar, getuige. Hij blijkt een halfbroer van de bruidegom.

Johanna Christina Pracht, huisvrouw van Ferdinand van Houtum, naaister, doet op 20 oktober 1835 op het stadhuis van Tilburg aangifte van de geboorte van Anna Catharina van den Broek, die op dezelfde dag is geboren als dochter van Anna Gertruda van den Broek, naaister, die woont op Reit nummer 378. Bij afwezigheid van de vader wordt volgens de wet aangifte gedaan door iemand die bij de geboorte aanwezig was, dus mevrouw van Houtum zal een bekende van de moeder geweest zijn. Als Anna Catharina op 16 juni 1859 trouwt met de dagloner Adriaan van Diessen is moeder Anna Gertruda nog steeds in leven, en woont ze in Tilburg. Huwelijksgetuige nummer 3 is Adriaan Glorius, dagloner, 63 jaar oud. Hij is dezelfde die als Adriaan Glorieux, weduwnaar van Cornelia van Hest, op 19 augustus 1836 te Tilburg trouwt met Anna Gertruda van den Broek, geboren te Retie en dochter van Jan Baptist van den Broek en Maria Vorrsselaars. Ofschoon zij binnen het jaar na de geboorte van de natuurlijke dochter van Anna Gertruda zijn getrouwd heeft Adriaan geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om het kind als zijn wettig kind te erkennen.

Wat kan de genealoog doen als hij of zij geconfronteerd wordt met een ongehuwde moeder wiens identiteit niet blijkt uit de geboorteakte van het natuurlijke kind?

1. Verzamel alle informatie in de geboorteakte, want deze kan relevant zijn, zoals: de naam van de moeder, haar leeftijd, haar woonplaats, de aangever, de getuigen.
2. Als het natuurlijke kind trouwt zal de huwelijksakte vermelden of moeder overleden is (in dat geval kan er een overlijdensakte zijn opgenomen in de huwelijksbijlagen, waarvan melding wordt gemaakt in de huwelijksakte) of nog leeft. In dat laatste geval wordt mogelijk ook de leeftijd en de woonplaats van moeder vermeld. De huwelijksgetuigen kunnen uiteraard ook familieleden van de natuurlijke bruid of bruidegom zijn.
3. In het bevolkingsregister kun je op zoek gaan naar de verblijfplaats van het kind. Mogelijk woont het kind gewoon bij de moeder, of is het ondergebracht bij familieleden, en kun je via hen de identiteit van de moeder vaststellen.
4. Ten slotte zou je kunnen zoeken naar de overlijdensakte van de moeder. Dat kan natuurlijk zoeken zijn naar een speld in een hooiberg, maar dankzij de zoekmachines van de archieven is het

niet zo moeilijk om op de voor- en familienaam van de moeder te zoeken naar een overlijden in de omgeving van de geboorteplaats van het kind. In een aantal gevallen zal het kind, of een naast familielid, de aangever zijn.

In een enkel geval zal de speurtocht zonder resultaat zijn, bijvoorbeeld wanneer de moeder een toevallige passant is die op doortocht bevalt van een onwettig kind. Zeker als ze het kind achterlaat, en verder geen sporen, eindigt hier de matrilineaire afstammingslijn, en tevens de patrilineaire, want die is, tenzij het kind bij een later huwelijk is erkend, altijd afwezig.

Op 18 januari 1821 overlijdt te Berlicum Antonij van Gestel, echtgenoot van Johanna van der Wielen. Hij is 52 jaar oud. Volgens de overlijdensakte is hij de zoon van Joannes van Gestel en Johanna van Heijnsbergen.

Antonij van Gestel, landbouwer, negenenvijftig jaar en weduwnaar van Petronella van de Braak overlijdt eveneens te Berlicum, en wel op 27 september 1827. Volgens zijn overlijdensakte is hij eveneens de zoon van Joannes van Gestel en Johanna van Heijnsbergen.

Nu is het natuurlijk niet ongebruikelijk dat twee kinderen uit één gezin Jan heten, maar gezien hun leeftijd moeten zij beiden rond 1769 zijn geboren, en in die tijd vind ik uit het echtpaar Jan Jacob van Gestel en Jenneke Jan van Heijnsbergen écht maar één Antonius, gedoopt op 13 november 1768. Is er sprake van een persoonsverwisseling, en heeft de ambtenaar van de Burgerlijke Stand bij één van de twee het verkeerde ouderpaar vermeld?

We duiken in het leven van beide heren. Antonij Jan van Gestel (ik noem hem vanaf nu Antonij I) trouwt voor de schepenbank van Berlicum op 29 oktober 1798 met Petronella Jan van de Braak. Hij is weduwnaar van Johanna Jan van der Linden, en heeft uit zijn eerste huwelijk al drie kinderen. De andere Antonij Jan van Gestel (Antonij II) trouwt voor de

zelfde schepenbank op 10 mei 1807 met Johanna Hendrik van de Wiel uit Den Dungen. Hij is eveneens weduwnaar, en heeft bij zijn eerste vrouw één dochter verwekt, Henrica, gedoopt op 2 april 1805. Op dezelfde pagina in het doopboek staat de doop van Adrianus, de zoon van Antonij I uit zijn tweede huwelijk, gedoopt op 11 april. Kunt u het nog volgen?

In het doopboek vind ik nog een andere Antonius van Gestel, gedoopt op 10 november 1771. Hij is de zoon van Jan Jacob van Gestel en Henrica Joost van Gerven. Om de juiste Antonius bij de juiste ouders te koppelen kijk ik naar de doopgetuigen van hun kinderen. De doopgetuigen bij de kinderen van Antonij I passen prima in de familie van Gestel-van Heijnsbergen. Behalve zijn vader en zijn zus staan ook een oom en een neef van moederskant, Jan en Gerrit van Heijnsbergen, bij de dopen aan zijn zijde. Antonij II heeft slechts één kind, Henrica. Die voornaam past prima bij de andere Antonij, die de zoon is van Jan van Gestel en Henrica van Gerven. Bij de doop van het kind is Adriana Peter van Grinsven getuige: zij blijkt te identificeren als Adriana Jan van Gestel, die op 30 september 1798 met Pieter Willem van Grinsven is getrouwd. Adriana overlijdt in 1849, en in haar overlijdensakte doemt een nieuw probleem op: volgens de

akte is zij de dochter van Johannes (Jacob) van Gestel en Petronella van Grinsven. Het bewijs dat Antonij II de zoon is van het echtpaar van Gestel-van Gerven is dus maar flinterdun: alleen nog maar gebaseerd op de voornaam van zijn dochter die gelijk is aan de voornaam van zijn moeder. Of zou er misschien nóg een fout zijn gemaakt?

Om het bewijs rond te krijgen moeten we dus ook nog duiken in het gezin van Pieter van Grinsven en Adriana van Gestel. Er zijn drie herkenbare familieleden doopgetuige: Martinus, Antonius (mogelijk onze Antonij II) en Henricus van Gestel. Er komt echter een Martinus voor in zowel het gezin van Gestel-van Grinsven als in het gezin van Gestel-van Gerven. In beide gezinnen is ook een dochter Adriana geboren: de een in 1770, de ander in 1773. De laatste past qua leeftijd iets beter bij Adriana van Grinsven-van Gestel, maar dat is natuurlijk marginaal. Bent u er nog steeds bij?

We lossen dit probleem niet op met behulp van de Burgerlijke Stand en de doop-, trouw- en begraafboeken, en dus duik ik in de schepenprotocollen van Berlicum. En met succes!

Op 11 september 1802 delen Jacob, Peter, Hendrik en Martinus van Gestel, kinderen van Jan Jacob van Gestel en Peterneel Peter van Grinsven, de nalatenschap van hun ouders. Als Adriana hun zus is is het vreemd dat hun zwager, Pieter van Grinsven, niet meedeelt. Er is inderdaad een Adriana, dochter van Jan Jacob van Gestel, begraven op 23 februari 1780, maar ja, dat kan ook nog de andere Adriana zijn. Die andere

Adriana, dochter van Jan Jacob van Gestel en Hendrien Joost van Gerwen, deelt op 7 maart 1796 wel mee in de nalatenschap van haar ouders. Ze is dan nog ongehuwd. Ook haar broer Antonis deelt mee. En daarmee is bewezen dat zij de Adriana is die getrouwd is met Pieter van Grinsven (de andere Adriana is immers overleden), en dat de ouders die genoemd worden in haar overlijdensakte ook onjuist zijn vermeld. Dat zijn dan dus wel twee foute overlijdensakten in één gezin!

Ter vergoelijking van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand kan nog opgemerkt worden dat het wel ingewikkeld is in Berlicum in die tijd: er zijn immers maar liefst drie personen die Jan Jacob van Gestel heten, en alle drie een gezin hebben. Het is niet eens waarschijnlijk dat deze drie Jannen aan elkaar verwant zijn: Berlicum ligt vlak bij Sint-Michielsgestel of Gestel (het behoort tegenwoordig zelfs tot de gemeente Sint-Michielsgestel), en dus zullen veel mensen die afkomst zijn uit Sint-Michielsgestel van Gestel worden genoemd.

Wat uit dit ingewikkelde voorbeeld wel duidelijk wordt is dat (gevorderde) genealoog niet altijd kan volstaan met het onderzoek naar zijn eigen familie, maar dat het soms verstandiger is om een familienaam in breder verband te onderzoeken.

Publiceren in De Twee Kwartieren

Een van de slogans van de NGV is "Ontdek je eigen verhaal". En dat is wat wij genealogen doen, het verhaal ontdekken van onze ouders en voorouders.

In ons blad kunt u dat eigen verhaal kwijt. De mooie, spannende verhalen over het voorgeslacht, de familie verhalen die toch vaak niet helemaal waar waren, de drama's in de familie, de helden en de criminelen, de goede tijden van vrede en voorspoed en de zware tijden van oorlog en rampen. Dat kunnen ook verslagen zijn van hoe u hordes moest overwinnen om verder te komen, van de verre reizen naar de plaats waar de voorouders vandaan kwamen die ooit naar ons land immigrerden. Het kunnen tips zijn voor de medegenealogen om nieuwe bronnen aan te boren, om de weg te vinden in speciale archieven.

Waar moet een artikel aan voldoen?

Er moet een duidelijk verband zijn met de genealogie, het gaat over uw voorgeslacht of over hoe we onze hobby bedrijven. Uw artikel kan over onze regio gaan maar ook over ver daar buiten, want onze leden of hun voorouders komen vaak zelf uit uit een andere streek, of uit een ander land of continent. Het artikel beschrijft vooral de personen uit uw voorgeslacht maar over de leefomstandigheden in brede zin. Uw artikel is nog niet eerder gepubliceerd.

Uiteraard helpt de redactie u om uw artikel zo nodig te ver-

beteren of aan te passen. In het algemeen plaatsen we de artikelen ongewijzigd en eventuele wijzigingen gaan in overleg met de auteur.

Hoe levert u het artikel aan?

De meesten van onze schrijvers maken prachtige Word-documenten. Dat mag, maar het is echt niet nodig want ons blad wordt vormgegeven met het DTP-pakket Scribus. Uw kopij wordt zonder opmaak overgezeten. Dus elk tekstformaat is goed.

Voetnoten **niet** linken in de tekst.

De afbeeldingen mag u in de tekst plaatsen, maar om scherpe afbeeldingen te krijgen ontvangen we de afbeeldingen liever ook afzonderlijk, bij voorkeur in **png-formaat**. Vooral jpg en jpeg geeft veel verlies van scherppte. Hoe hoger **de resolutie** van de afbeelding, hoe beter.

Uiteraard is de afbeelding vrij van rechten. Inzending per e-mail: redactie-kpl@ngv.nl

Auteurskopie

Uw verhaal bereikt onze 250 lezers en u ontvangt van ons als auteur een PDF van uw artikel met een omslag van De Twee Kwartieren met daarop een afbeelding uit uw artikel.

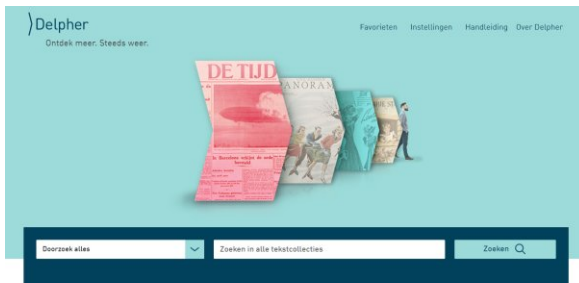
Deze PDF kunt u geheel naar eigen inzicht printen, laten drukken of digitaal verzenden naar familie en vrienden.

Lezingen

Alle lezingen vinden met in acht neming van de dan geldende coronaregels plaats in zaal 3 van 't Trefpunt, Belgiëplein 20, 5628 LX EINDHOVEN. Zaal open 19.30 uur, begin lezing 20.00 uur. Verplichte aanmelding vooraf tot nader order van kracht tot de zomer.

- Wil je een lezing bezoeken? Meld je dan voor de betreffende lezing aan op secretaris-kpl@ngv.nl.
- De Coronaregels van 't Trefpunt zijn per 26 februari vervallen.

Lezing 8 maart 2022

Ruim 130 miljoen pagina's uit Nederlandse kranten, boeken en tijdschriften

In Delpher staan meer dan 100 miljoen gedigitaliseerde pagina's uit Nederlandse boeken, kranten en tijdschriften die allemaal woord voor woord doorzocht kunnen worden. Zo kun je heel gemakkelijk uw familienaam terugzoeken in ou-

de kranten van begin 17de tot eind 20ste eeuw.

Maar wat is Delpher nu eigenlijk en waarom zou Delpher interessant voor jou zijn?

In deze lezing krijg je door Sara D'Huys een kijkje achter de schermen van Delpher en wordt er uitgelegd waarvoor en hoe je de dienst het beste kunt gebruiken.

Ook is het een uitstekend moment om al je vragen te stellen en meer te leren over het zoeken in Delpher.

Mevrouw Sara D'Huys is medewerker van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag.

Lezing 5 april 2022

Deze dinsdag houdt John Rutte een lezing over Persoonsbewijzen en distributiestamkaarten uit de Tweede Wereldoorlog. De spreker verzamelt van kinds af aan WO-II materiaal. Zijn verzameling kent een grote diversiteit, van documenten tot aan speldjes en van gebruikvoorwerpen tot aan memorabilia. Veelal zijn uit de Tweede Wereldoorlog persoonsbewijzen, distributiestamkaarten en voedselbonnen bewaard. Op deze documenten staan verschei-

dene aanduidingen. Maar wat betekenen nu al die letters, cijfers, stempels en zegels op deze documenten en wat is de relatie tussen deze documenten?

Voor genealogen bevatten deze documenten daarom waardevolle informatie en pasfoto's.

Lezing 10 mei 2022

Na de AfdelingsLedenVergadering volgen drie korte voordrachten **Sporen** door Dik Jager, Albert de Koning en Anton Neggers over een deel van hun onderzoek.

Zweedse voorouders of voorouders in Zweden? Dik Jager
Mijn onderzoek van een Leidse voorouder Langmuur liep vast. Totdat ik bij een ondertrouwakte van een familielid vond dat deze geboren was in Stockholm.

Binnen enkele dagen leverde dit een Zweedse verdelings-

acte op uit 1679 met de overlijdensdatum en de namen van de toen nog levende kinderen. Vandaar uit kon ik weer terug naar die voorvader. Deze bleek een kleinzoon van de 'Zweed'.

Genealogie, een cultureel uitstapje Albert de Koning

De meesten van ons beoefenen stamboomonderzoek als een methode om een beeld te krijgen van de relaties en het leven van onze eigen voorouders en die van onze verwanten. In sommige gevallen breiden we dat uit tot specifieke doelgroepen als 'de Oranjes' of bepaalde gemeenschappen uit onze omgeving.

Als we er 'van Dale' op naslaan, vinden we de omschrijving van genealogie als 'Geslachtkunde, leer van de ontwikkeling en verwantschap van geslachten (families)'. De genealoog is bij hem dan een 'Geslachtkundige, iemand die de afstamming en verwantschap van families naspoot'. Daartoe lenen zich meerdere onderzoek disciplines, zoals het opstellen van een skeletgenealogie, het optekenen van een

Drie generaties verbeeld

gezins- of familiegeschiedenis, een genetische verwantschapsbeschrijving of het bestuderen van relaties in culturele, sociale, antropologische of etnologische zin. Albert Koning zal in deze presentatie met veel beeldmateriaal de skeletgenealogie en het familieonderzoek plaatsen in het perspectief van overheid en familierelaties in andere tijden en culturen. In de beschikbare tijd zal de nadruk liggen op de levenscyclus van de mens met als hoogtepunten de wijze waarop geboorte, initiatie, huwelijk en dood een plaats in de samenleving is gegeven. Daarin bestaan grote verschillen, maar ook verrassende overeenkomsten.

Goede luiden

Anton Neggers

Sinds het einde van de jaren 80 van de vorige eeuw werk ik met GensDataPro en voorgangers (GD dos, GD win), oorspronkelijk in twee verschillende databases (genealogie Neggers en kwartierstaat), maar vanaf een bepaald moment in één bestand. In dit bestand verwerk al mijn genealogische opzoekingen. In de loop van de jaren is dit bestand uitgegroeid tot een soort bevolkingsregister van oostelijk Noord-Brabant, vanaf de zeventiende eeuw (en in sommige gevallen ook van daarvoor). Inmiddels heb ik in dit bestand meer dan 340.000 personen verzameld, en is het bestand zowat compleet voor de gegevens uit de zeventiende en achttiende eeuw voor plaatsen als Oirschot

en Best, Oost- en Middelbeers, Sint-Oedenrode, Boxtel, Liempde, Esch, Haaren en Sint-Michielsgestel, en grote delen van de omliggende plaatsen. En natuurlijk van persoonsgegevens uit heel veel andere plaatsen in Noord-Brabant, Nederland, België en de rest van de wereld.

Dankzij dit bestand kan ik betrekkelijk snel kwartierstaten 'trekken' van personen die in deze regio zijn geboren: na twee of drie generaties heb ik meestal al aansluiting bij andere gegevens in mijn bestand. Ik wil dat graag op 10 mei demonstreren aan de hand van voorbeelden die jullie mij aanreiken.

Verslag van de lezing van 8 februari 2022

Psychiatrische voorouders

Marita van Brussel

Inmiddels was het weer mogelijk om bijeen te komen op een ledenavond. Weliswaar met enkele beperkingen wegens de corona, dragen van mondkapjes, anderhalve meter van elkaar zitten, inschrijving vooraf en zaal dicht om 10.00.

Marita van Brussel is cultureel antropoloog en verbindt dat met haar genealogisch onderzoek.

Een van haar onderzoeksthema's is het genealogisch onderzoek naar voorouders met een psychiatrisch verleden. Dat komt meer voor dan men denkt, wat ook bleek uit de reacties uit de zaal.

Zij gaf een overzicht van de ontwikkeling van de zorg voor de krankzinnige patiënt door de eeuwen heen. Van Dolhuizen en Bewaarplaatsen naar gestichten.

Een van de eerste vormen van zorg was het Reinier van Arkelhuis in Den Bosch. Krankzinnigen kwamen ook vaak in Veenhuizen of Ommerschans terecht.

In de negentiende eeuw werden er door de Krankzinnigenwetten veel nieuwe inrichtingen gesticht. De zorg ging zich in plaats van op opsluiting richten op genezing.

In onze regio zijn Coudewater, Voorburg in Vught van de Reiner van Arkelstichting en de Rijkspsihiatrische inrichting in Eindhoven (nu de Groote Beek) bekend.

Ze werkt dan het voorbeeld uit van Jan Van Brussel, een voorouder van haar uit Zeelst (Zeelst 1847 – Vught 1892), ook bekend als [de Zeelster Zonderling](#). Het is opmerkelijk hoeveel gegevens zij heeft weten te vinden over zijn levensloop.

Ten slotte geeft zij een breed overzicht over de bronnen voor de stamboomonderzoeker met een psychiatrische voorouder.

Op haar web site <http://vruger.nl> vindt je het verhaal terug van Jan Brussel, de historie van de psychiatrie en een goed overzicht over hoe te zoeken naar de gegevens van voorouders met een psychiatrisch verleden.

Voor onderzoekers met voorouders uit Zeelst is er ook veel te vinden. Een aanrader.

Digitale producties

Webinar en digitale lezingen

Op ons [Youtubekanaal detweekwartieren](#) zijn nu drie video-producties beschikbaar. Deze video's zijn openbaar en voor iedereen te bekijken.

Wilt u een videoproductie maken op genealogisch gebied neem dan [contact op met het afdelingsbestuur](#). U krijgt technische ondersteuning bij het publiceren van de video.

De nu beschikbare video producties zijn:

Webinar stamboomonderzoek

Dit is onze eerste eigen productie met een introductie op het opzetten van je stamboom.

Te bekijken via [deze link in uw browser](#)

Digitale lezing Open Archieven

Eind maart 2021 was de digitale lezing van Bob Coret over

Open Archieven. Nog steeds te volgen op [deze weblink](#).

Digitale lezing Kadaster Archiefviewer

In mei presenteerden we de digitale lezing van Arnout van Erp over de Kadaster Archiefviewer. Zeer aanbevolen voor degenen die in het kadaster zoeken, zowel in de archieven als via het abonnement op de Archiefviewer van onze afdeling. (Zie [hier voor nadere informatie](#) over het gebruik van ons abonnement).

Voor het volgen van de lezing ga [naar deze weblink](#).

Mededelingen

Uitleen

Een aantal leden heeft nog boeken in huis. Inleveren in 't Trefpunt is binnenkort weer mogelijk. Neem alsjeblieft contact op met de [bibliotheclaris](#). Neem ook even contact op als u boeken wilt lenen.

Zoeken in de catalogus van onze bibliotheek op de NGV-website.

Het gaat als volgt: ga naar de NGV-site www.ngv.nl.

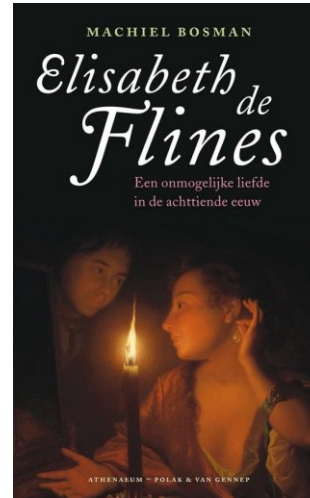
Kies voor de linkertegel Digitale Collecties en klik op **Collecties**. Klik op de knop **Catalogus KPL**.

Vervolgens in het menu **Zoek** de gegevens invullen. Je kunt ook de zoekfunctie **Zoek** rechtsboven gebruiken.

Aanwinsten

Elisabeth de Flines, Een onmogelijke liefde in de achttiende eeuw - Auteur: M. Bosman

Aan de basis van dit boek staat de dramatische geschiedenis van Elisabeth de Flines. Ik wens en begeer dat de trouweloze handelingen van mijn vader publiek en openbaar gemaakt zullen worden, desnoods na mijn dood. Dit zijn de woorden van Elisabeth de Flines. Ze spreekt ze uit in 1715, als ze verwickeld is in een jarenlange vete met haar vader. Het gaat daarbij om een grote erfenis, om stands-

verschil en om de liefde van haar leven. Wanneer Elisabeth, de dochter van een steenrijke Amsterdamse koopman, ervandoor gaat met de knecht van haar vader, is dat het begin van een verbeten conflict. De strijd, vol intriges, wordt op straat en voor de rechter uitgevochten. De uitslag is ongewis. Volgt Elisabeth haar vader of haar hart? Van dit familiedrama zijn de rechtbankstukken bewaard ge-

bleven. De auteur diepte ze op, en voldoet met dit boek aan de wens van Elisabeth: de handelingen van de vader, de dochter en de knecht worden hier openbaar gemaakt. Dat levert een meeslepend verhaal op, volledig op feiten gebaseerd, waarin de schrijver diep doordringt in de rauwe werkelijkheid van eeuwen terug. Het resultaat is een fascinerend verslag dat een wereld die driehonderd jaar achter ons ligt met vaart en verbeelding tot leven roept.

Uitgave 2008 - 158 bladzijden, Cat.nr: 11-BMN

Dameslijnen - 90 Utrechtse matrilineaire stamreeksen

Auteurs: A. Hajenius, M. Noortholt, H. Vermaat en W. van Zon

Van oudsher heeft de genealogie een uitgesproken voorkeur voor de mannelijke lijn. Dat heeft te maken met de oorsprong van deze hulpwetenschap. Voordat het vak als zodanig tot ontwikkeling kwam, hielden aristocraten en degenen die in hun dienst waren zich bezig met het opstellen van voorouderlijsten, stambomen en dergelijke. Zeker in de middeleeuwen, maar ook in de vroegmoderne tijd was dat geen vrijblijvende kwestie. Aan het geslacht ontleende men prestige, maar vooral ook rechten, aanspraken en titels. In een periode waarin standsongelijkheid de maatschappij nog beheerste, was bloedverwantschap één van de factoren die de status van elk individu bepaalde.

DAMESLIJNEN

90 Utrechtse matrilineaire stamreeksen

NGV - afdeling Utrecht

Aangezien in de westerse cultuur de meeste rechten, aanspraken en titels via de mannelijke lijn vererfd, is het logisch dat de oudste genealogen bijna automatisch die lijn in hun onderzoek centraal stelden. Vanaf de Franse tijd verdwenen de rechten die men aan afstamming kon ontlelen. Het prestige van oude geslachten, soms het begeerde

prestige van families die op weinig voorouderlijk aanzien konden bogen, bleef een stimulans voor genealogisch onderzoek. Daarmee werd automatisch het patrilineaire accent gehandhaafd. In onze tijd begint het onderzoeksterrein van de genealoog zich te verbreden. Het gaat niet meer alleen om het aanzien van een geslacht. Steeds meer wordt de geschiedkundige nieuwsgierigheid naar de eigen familie(s) benadrukt. En omdat de moderne mens zich evenzeer interesseert in moeders, grootmoeders enz. als in hun mannelijke partners, ligt het voor de hand dat de moderne genealogie zich ook om hen is gaan bekommeren. Uitgave 2008 - 154 bladzijden, Cat.nr: 35-HNS

Een beeld van een dorp, Schijndel 1880 - 1940

Auteur: Harrie Maas

De schrijver is geïnspireerd door het boek 'Schijndel historische verkenningen' van pater Wiro Heesters en de door hem geraadpleegde fotocollectie van het streekarchivariaat Langs de Aa en Dommel. Naast een groot aantal interessante foto's bestaat het boek uit een toelichtende tekst, waarbij in korte beschrijvingen een beeld wordt geschetst van het maatschappelijk, economisch en religieus leven in Schijndel tijdens de periode 1880-1940. Vanaf 1870, door de opkomst van industrie en industriële producten, gingen Schijndelaren in toenemende mate in loondienst werken, waardoor een markt ontstond van

verkoopers en handelaars, die huis-aan-huis probeerden hun producten aan de man (eigenlijk aan de vrouw) te brengen. Maar er kwam nog veel meer aan de deur, marskramers (soms 'teuten' genoemd) ventten met allerlei huishoudelijke artikelen. De huis-aan-huis-verkoopers hadden vaak belangstelling voor alles en nog wat. Bijvoorbeeld varkenshaar voor het vervaardigen van borstels. Daar de mensen toen niet over veel geld beschikten, werden de artikelen, waar de handelaar belangstelling voor had, geruimd tegen artikelen die de handelaar te koop aanbood. Op deze manier raakte

de handelaar zijn handel ook profijtelijk kwijt. Door de krijgshandelingen tijdens de 1ste Wereldoorlog konden ook de Nederlanders niet aan mobilisatie ontkomen, met als gevolg: mobilisatie ook voor de Schijndelaren. In het boekwerk worden vele onderwerpen ter sprake gebracht. Teveel om in dit korte overzicht ter sprake te brengen. Alles overwegende lijkt

dit boekwerkje een prachtig overzicht te geven van de recentere geschiedenis van Schijndel.

Uitgave 1991 - 102 bladzijden, Cat.nr:13-MS

Moorddadig Brabant

Moord en doodslag in de 19de eeuw

Auteur: Klaas de Graaff

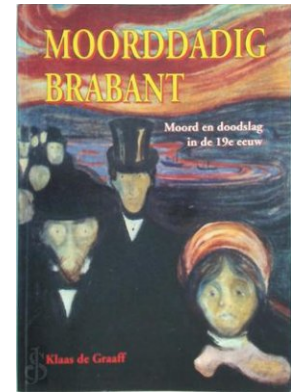
De afgelopen jaren staan in het licht van moord, doodslag en ander zinloos geweld. Het lijkt een tijdverschijnsel te zijn, maar ook in de voorgaande eeuwen konden de mensen er wat van.

Criminoloog De Graaff heeft met veel gevoel en inlevingsvermogen voor slachtoffers en daders de 19de eeuw op dat aspect onder de loep genomen. Het resultaat van zijn speurwerk is in dit boek weergegeven.

De lezer wordt meegevoerd langs een vader- en een moedermoord, het doden van kinderen en overbodige partners. Ook roofmoord en het gevaar van de krankzinnigen komen aan bod. Drank speelt ook in deze 19de eeuw een belangrijke rol als het gaat om zinloos geweld met de dood als gevolg.

De schrijver benadert steeds het menselijk aspect achter de daad. Kortom een historisch gedocumenteerd verslag hoe mensen met elkaar omgingen in een tijd waar onderling contact van levensbelang was.

Uitgave 2000 - 147 bladzijden, Cat.nr: 12-GF

Cursussen NGV-afdeling KPL

Algemeen

De cursuscoördinator is het bestuurslid [Ria van Dingenen](#) (2e secretaris).

Behalve voor de cursus Stamboomonderzoek voor beginners is er geen vaste planning voor de cursussen. Er wordt een cursus gepland zodra er voldoende aanmeldingen zijn. Het maximum aantal deelnemers voor een cursus is 10, de cursus gaat door bij minimaal 7 deelnemers.

Je kunt je dus op elk moment aanmelden. Heb je belangstelling, meld je dan aan! Je kunt je aanmelden via het [secretariaat](#).

De cursus Paleografie II zal eind maart starten met 7 deelnemers. Er is nog 1 plaats vrij! [Zie pagina 38](#)

Het cursusbedrag is gebaseerd op het kostendekkend zijn van een cursus. **Niet-leden betalen een toeslag.** De hier genoemde prijzen kunnen nog gaan veranderen in verband met waarschijnlijke verhoging van de zaalkosten.

Na aanmelding krijgen de deelnemers bij de bevestiging een cursuscode. Als het minimum aantal deelnemers bereikt is, krijgt u nader bericht over de betaling en dergelijke.

Betalingen via **NL73 INGB 0589 6198 02** ten name van Penningmeester NGV; vermeld altijd minimaal KPL en de cursuscode.

Cursus Stamboomonderzoek voor beginners

Deze cursus is bedoeld voor mensen die de eerste schreden gaan zetten in het stamboomonderzoek

Globale inhoud:

Workshop 1: Inleiding in de genealogie:

Opzet van een stamboom, algemene begrippen en kennis van de bronnen.

Workshop 2: Stamboomonderzoek

De praktijk van het verzamelen en opslaan van de primaire gegevens, zoeken op internet, computerprogramma's.

Workshop 3: Van stamboom naar familiegeschiedenis

De primaire gegevens aanvullen vanuit speciale bronnen.

Workshop 4: Rechterlijke en notariële archieven

Akten van schepengbank en notaris. Rondleiding in archief.

Workshop 5: Bijzondere bronnen en publicaties

Militieregisters, criminele registers, verklaring van overlijden, cijsregisters, publiceren van de stamboom.

Vijf avonden van 2,5 uur in het RHCe, prijs € 75.

Breng mee: laptop met oplaadsnoer en notitieblok.

Deze cursus wordt gegeven door Anton Neggens in samenwerking met de Volksuniversiteit Eindhoven en het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven.

Meer informatie [via deze link](#).

Genealogie voor Gevorderden

Deze cursus is gericht op de gevorderde stamboomonderzoeker. Maar ook geschikt als opfriscursus en om kennis te maken met minder gebruikelijke bronnen

Workshop 1: Bestuur en rechtspraak

- Leenstelsel, heerlijkheden en steden
- Schepenbank
- Vrijwillige rechtspraak: belangrijkste transacties (erfdeling, testament en codicil, voogdijstelling)
- Civiele en criminele rechtspraak
- Casuïstiek

Workshop 2: Grondbezit en genealogie

- Juridische consequenties
- Middeleeuwse bronnen: cijnsregisters
- Transport en vernadering
- Casuïstiek

Workshop 3: Religie en kerkelijke archieven

- Katholiek en protestant
- Invloed op het dagelijks leven
- Bronnen: canoniek recht, classis en kerkenraad
- Casuïstiek

Docent: Anton Neggers

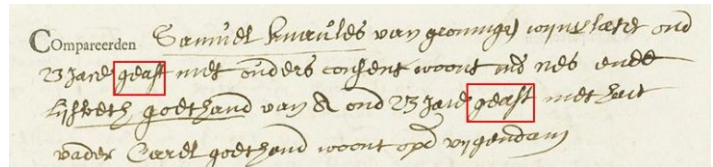
Drie dagdelen van 2,5 uur in 't Trefpunt.

Prijs € 35 (€ 50 niet-KPL)

Breng mee: laptop met oplaadsnoer en notitieblok

Paleografie I en II

Leer de oude handschriften lezen. Er is een cursus voor beginners (Paleografie I) en een voor gevorderden (Paleografie II)

Samuel Knaules en Lijsbeth Goethand trouwen; uit de context is wel op te maken wat de rood omkaderde afkorting 'geest' betekent.

Opzet van de cursus:

Wekelijks maak je thuis enkele oefeningen. Deze oefeningen worden vervolgens tijdens de les behandeld en toegelicht.

Docent: Ben Bal

Cursus in 6 dagdelen van 2 uur in 't Trefpunt.

Prijs € 51, (€ 75 niet-KPL)

Breng mee: schrijfblok A4.

Paleografie II

woensdag 30 maart, 6 – 13 – 20 april, 4 mei en 11 mei,

13.30 - 15.30 in 't Trefpunt zaal 5, Belgiëplein, Eindhoven

De cursus gaat van start. Het minimumaantal deelnemers van 7 is bereikt.

Nog 1 plaats vrij (maximaal 8 deelnemers in zaal 5)

Aldfaer I en II

Aldfaer I

Deze cursus is gericht op de beginnende gebruiker of de gebruiker met enige ervaring met Aldfaer.

Onderwerpen zijn onder andere: installatie, start met de stamboom, werken met Gedcom en MyHeritage, koppelen van afbeeldingen en documenten, het maken van rapporten en overzichten.

Bij de cursus wordt een handout uitgereikt.

Aldfaer II

Aansluitende vervolgcursus gericht op de geavanceerde mogelijkheden van Aldfaer met als onderwerpen onder andere: onderhoud van de gegevens, tekstverfraaiing, groepen maken, bonusrapporten, koppeling met smartphone en tablet, maken van een website, grootformaat overzichten maken, zelf rapporten maken.

Bij de cursus wordt een handout uitgereikt.

Docent: Johan van Hassel

Beide cursussen beslaan 3 dagdelen van 3 uur in 't Trefpunt.

Prijs: € 32 (€ 50 niet-KPL)

Breng mee: laptop met laadsnoer en notitieblok.

ALDFAER

GensdataPro

Deze cursus is gericht op de beginnende gebruiker of de gebruiker met enige ervaring met GensDataPro. In de cursus wordt GenDataPro versie 3.0 gebruikt.

Workshop 1: Invoer

GensdataPro, stamboom aanmaken, gegevens invoeren, hoofdscherm, helpfunctie, instellingen, Geneagram, spiekscherm, datum en datumrekenen.

Workshop 2: Invoer waaronder foto's

Volgorde corrigeren, getuigen invoeren, zoekscherm, mappen en bestanden, foto's, foto's met namen, Dossier-tabel.

Workshop 3: Uitvoer

Tabellen sorteren, selectiescherm, exporteren naar Excel, exporteren naar papier.

Workshop 4: Bronnen

Bronnen, activiteiten, objecten, invoer vanuit WieWasWie, stamboom verwijderen.

Docent: André Van Damme

Prijs: € 39 (€ 49 niet-KPL)

Op vier dagdelen van 2,5 uur in 't Trefpunt.

Breng mee: laptop met laadsnoer en notitieblok.

Workshops

Workshops in 2022

Totdat de coronalockdowns roet in het eten gooiden hielden we regelmatig workshops gericht op het oefenen van praktische vaardigheden in het genealogisch onderzoek.

Recente voorbeelden waren de workshop *Zoeken met Wie-WasWie* en *Zoeken in Familysearch*. Deze workshops waren op aanmelding voltekend. De deelnemers waardeerden de workshops zeer positief.

De workshops zijn steeds gericht op het uitvoeren van praktisch genealogisch onderzoek. De workshops zijn "hands-on". De deelnemers brengen hun eigen apparatuur mee.

Het is niet de bedoeling praktische zoekvragen van de deelnemers te beantwoorden. Het doel is het verbeteren van de zoekvaardigheid door te oefenen met de algemene en vooral met de meer geavanceerde zoekmethoden.

Programma in 2022

Op 22 maart a.s. zal de workshop zoeken in de website van het BHIC plaatsvinden ([zie hiernaast](#)).

In het najaar zal er weer een workshop zijn, waarschijnlijk gericht op het zoeken in het kadaster met de Kadaster-archiefviewer ([zie hier](#)).

Workshop zoeken in de website van het BHIC

De workshop is gericht op beginners en gevorderden. Het doel is een overzicht krijgen van de inhoud van de website en oefenen in de techniek van het zoeken op de website.

Inhoud:

1. Wat is het BHIC en een verkenning van de inhoud van de website.
2. Inzoomen op genealogische basisgegevens uit BS-BR-DTB met training geavanceerd zoeken. Inclusief memoeries van Successie, militie- en gevangenisregisters, kortom wat je vindt met zoekvragen op persoon.
3. Speciale zoekacties: notariële en schepenaakten, doodsbriefjes, criminele vonnissen, foto en beeldmateriaal.

Deelname voor onze leden is gratis, het aantal plaatsen is beperkt tot 16 personen. Aanmelding voor deelname bij het [secretariaat](#).

Docenten: Anton Neggers en Peter Roosenboom

Op dinsdag 22 maart, 20.00 - 22.00 in 't Trefpunt zaal 3.

BRABANTS HISTORISCH INFORMATIE CENTRUM

Onderlinge ondersteuning en advies

Ledencontactdagen

Zoals je [verderop in dit nummer](#) kunt lezen waren de reacties op de enquête van het bestuur over de mogelijke organisatie van Ledencontactdagen zeer positief. Op basis hiervan zal het bestuur op korte termijn deze dagen gaan plannen.

De opzet is de volgende. Deze Ledencontactdag staat open voor alle KPL-leden: jonge en oude, beginnende en ervaren, nieuw aangemelde en leden die al jaren lid zijn.

Op een zaterdag ontmoet je andere leden en kun je je genealogie of kwartierstaat vergelijken met die van anderen. Ook kun je in gesprekjes nagaan of iemand meer weet over de streek waarin je voorouders opgroeiden. Misschien komen er dan nieuwe genealogische gegevens naar voren. Voorwaarde is wel dat je de in je genealogie voorkomende familienamen meebrengt in de vorm van een namenlijst of in je computerprogramma.

Natuurlijk kun je dan spreken met bestuursleden en ondersteuners. De bijeenkomst wordt mede ondersteund door de aanwezigheid van specialisten van enkele genealogieprogramma's.

Er zijn aansluitingen voor laptops aanwezig.

Ook bestaat de mogelijkheid om gebruik te maken van onze bibliotheek.

Stamboomsprekuren

Onze afdeling biedt al jaren stamboomsprekuren aan aan onze leden en bezoekers van een aantal bibliothekeninstellingen. Dat betekende dat je elke maand buiten de vakanties wel een of twee gelegenheden had om je onderzoeksvragen aan onze adviseurs stamboomonderzoek voor te leggen.

Afgelopen oktober moesten we de hoopvol georganiseerde spreken in de bibliotheek van Veldhoven en Geldrop weer afzeggen vanwege de Omikrongolf.

Begin maart zal het bestuur zich beraden over de vraag of en zo ja wanneer er weer spreken gehouden kunnen worden.

Onze partners zijn de Bibliotheken van Veldhoven, Geldrop, Eindhoven, Best, Nuenen en Helmond. Daarnaast houden we een spreekuur bij Drijehornick, de Heemkundekring van Nuenen. Aan het spreekuur in Veldhoven neemt ook het RHCe deel.

Er is al overleg met de Bibliotheek van Eersel en met het RHCe om ook daar spreken te houden.

Onze afdeling heeft een team van leden van 14 personen om deze activiteiten uit te voeren.

Zodra de spreken weer van start gaan krijgen jullie hier bericht van.

Advies en ondersteuning

Het spoor bijster

Hebt u een vraag waar u geen antwoord op weet, loopt u in uw onderzoek vast en weet u niet hoe u verder moet, kortom: bent u het spoor bijster, stuur dan een mailtje naar: redactie-kpl@ngv.nl

We zullen op zoek gaan naar de juiste kennis en deskundigheid om uw mail van een antwoord te voorzien, onder voorwaarde dat we vraag en antwoord mogen publiceren in De Twee Kwartieren. En komen we er zelf niet uit, dan publiceren we uw vraag in de hoop dat een van onze lezers u op weg kan helpen met het antwoord.

Leden met specifieke deskundigheid bieden hun hulp aan

Velen van onze leden hebben door hun jarenlange ervaring met het stamboomonderzoek specifieke deskundigheid opgebouwd waar anderen veel baat bij kunnen hebben.

De volgende leden bieden zich aan en we hopen dat er zich veel anderen zullen melden met hun specifieke deskundigheid.

Je kunt **per e-mail** je specifieke vraag voorleggen aan:

[Theo van Rooijen](#) voor het transcriberen van akten in Duits oud schrift

[Dik Jager](#) voor onderzoek in Groningen met name in Oldambt voor 1900 en de familienaam Jager in Groningen

[Peter Roosenboom](#) voor onderzoek in de regio Nijmegen,

Wijchen, Mook, Cuijk, Boxmeer, Groesbeek, Gennep, Bergen (Lb) en in Duitsland: Kleef, Goch, Emmerik, Kalkar.

Heb je ook een specifieke deskundigheid, meld je dan bij de redactie als je er anderen mee wilt helpen.

Denk ook aan het lezen en interpreteren van RK DTB-akten in het Latijn. Of het lezen en interpreteren van de Franstalige akten uit de Franse tijd.

Zo helpen we elkaar verder!

Hulp bij je genealogieprogramma

GensDataPro	André Van Damme	e-mailadres
GensDataPro	Wim van Stek	e-mailadres
Aldfaer	Johan van Hassel	e-mailadres
PRO-GEN	Ben Bal	e-mailadres
GRAMPS	Peter Roosenboom	e-mailadres
Webtrees	Peter Roosenboom	e-mailadres

Gebruik KadasterArchiefviewer

KadasterArchiefviewer

Vanaf 1 juni 2021 heeft NGV-afdeling Kempen- en Peelland een eigen KadasterArchiefviewer-account! Met dit account kunt u als lid van onze afdeling kosteloos vanuit huis historisch onderzoek doen in de Kadastrale archieven. Het Kadaster geeft informatie over de percelen, de eigenaren en de landmetingen van 1832 tot heden.

bron foto: GEN. magazine CBG

Hoe werkt het?

Het abonnement wordt beheerd door bestuurslid Carola van Balkom. Wanneer u interesse hebt, stuurt u een e-mail naar publicrelations-kpl@ngv.nl. In die mail vermeldt u uw naam

en lidmaatschapsnummer. U krijgt vervolgens een mail terug met daarin de inloggegevens voor de KadasterArchiefviewer. Omdat we met dit abonnement als vereniging beschikken over maar drie gelijktijdige accounts krijgt u de toegang voor één week. Mochten er al aanmeldingen vóór de uwe zijn, dan komt u automatisch op de wachtlijst te staan en ontvangt u bericht wanneer u aan de beurt bent en toegang krijgt.

Het gebruik van de KadasterArchiefviewer is verre van simpel. De oogst is echter vaak zeer rijk!. Het loont zeker de moeite om eerst de videolezing van Arnoud van Erp te volgen in ons Youtubekanaal. [Zie hier voor de toegang.](#)

Je kunt ook dit informatief artikel downloaden over de KadasterArchiefviewer van Ad van Liempt op de site van Brabantsheem: [link](#)

Zie ook de informatie op [de site van het Kadaster.](#)

In het voorlaatste nummer van De Tweekwartieren (september 2021) werd op pagina 9 het [HisGisproject](#) beschreven. Afhankelijk van in welk deel van Nederland u onderzoek doet, kan dat veel ondersteuning bieden.

Van Brabant is [Breda en omgeving](#) verwerkt, een deel van [midden-Brabant](#) en een deel van [Oost-Brabant](#), inclusief [Nuenen](#).

Met dit nummer sluit de redactie de serie “Lezen van Duitse documenten” af. Het is namelijk nogal moeilijk geschikte Duitse teksten te achterhalen dan wel te vinden zonder gebruik te maken van bestaande bronnen, zoals de uitgaven van de Bund für deutsche Schrift und Sprache e.V., Deutsche Schreibkunst van Harald Süß, de NGV/CBG-uitgaven en dergelijke. Als je met toeval op een Duitse akte stuit via Family Search is dat mooi meegenomen.

Wij zijn de reeks gestart met overzichten van diverse schriftsoorten die gangbaar waren in Duitsland sinds de vroege 16e eeuw. Ik refereer hierbij aan de Frakturschriften, waaruit zich later diverse Kurrentschriften, Sütterlinschriften en het Gotische drukwerkschrift ontwikkeld hebben. Een aardig iets is de Schrift-Generator (zie link: <https://www.deutsche-handschrift.de/adsschreiben.php#schriftfeld>) waarmee u de diverse schriftsoorten kunt aanschouwen.

Er bestaat een scala aan diverse schriftsoorten. Elke hoofdsoort kent dan ook weer verschillende varianten. Om u enigszins een beeld te geven vindt u hiernaast een aantal korte teksten in Sütterlin-varianten.

Zie tekst 1 hiernaast.

*In wäpfer noie nimm Dirscht schariban, das
Ato nammigat latschlich noind sin. Das soll
nimm das Opfer von Zeit bringan, das
jungu, das die Wiltailung scharibt, oder
dasjungu, das sin linst? (Güllingur).*

*Die Handtschrift ist das Logenbuch das
ausführlicher scharibbarungung, das
sicht nimm polyan, die für jede
schariblichheit inder schariblichheit
Wandmala zucht. (Dr. L. Alcyon).*

*Ein scharibt scharibbarer Brief mag
das scharibbar einen kleinen Zeitu
noimm bringan, das Latsch aber mit
das er Wilsch und Zeitorklich zu. Ist das
nicht inderlich, ja scharib baldidigand?*

*Wannu Latsch schariban so inderlich
als si nicht nimm die scharibbar, son-
denn nimm die Dirscht das inderlich
nimm die inderlich zu scharibbar.
(Die »die Dirscht im Handmala«)*

Tekst 1

Een schriftsoort die tot nog toe onbenoemd gebleven is, is het Offenbacher Schrift van Rudolf Koch, (https://nl.wikipedia.org/wiki/Rudolf_Koch) dat door hem in 1927 ontwikkeld is. Het lijkt ietwat op het Sütterlin, maar heeft een aantal afwijkende letters gekregen. Ook hiervan zijn weer diverse varianten ontwikkeld. Hiernaast vindt u een tekst van de Duitse filosoof Friedrich Theodor Vischer, die als een inleidend experiment van Koch in het Offenbacher schrift rond 1925 is geschreven. Een variant van het Offenbacher schrift, ontwikkeld rond 1950 door Martin Hermersdorf, een leerling van Rudolf Koch, is in de tweede tekst terug te vinden.

Zie tekst 2 hiernaast.

Leesaanwijzing

Je kunt de pagina op het scherm vergroten, meestal met CRL+ of met de instellingen van het PDF-programma. Je kunt het beeld verder vergroten door de zijbalk met miniaturen uit te schakelen via de instellingen van het PDF-programma.

*Wir sind von Kösteln umgeben. In dieser Lage ist es das einzig Ver-
nünftige, als wagt' angiehung, was uns am wohlsten ist, sofern es uns
inlangbaran Verstandesgeistes nicht widerspricht. Dabei ist uns vorer-
auszusetzen, was wohlgefast wohlthut. Und dann ausgemacht werden
denn es ist aus dem Wesen der menschlichen Seele und aus dem richtigen
Begriffe der Zeit zu bemerken, daß wohlgefast wohl uns ein gutes Ge-
fühl ist, das man sich anverleibt durch seine Arbeit im Dienste der
zivilisierten Götter. Man wird in der Arbeit unendlich gefährt
durch die Unwissenheit, es wolle ein unbedingtes Erwas, das aus wenig lo-
gischen Gründen nicht Recht sein kann, das dennoch eine Ordnung er-
weckt und darin in dem vorerwähnten Wesen, halt gemacht, und
zwar auf dem Naturbau der (aus diesem Dinge) blühenden Natur und das
blühende Zustand eines Arbeit, worin sich durch immer neuen Fortschritt
inzigeltigen Menschheit die Fülle der Zeit, der Raum, die Wissenschaft
die Kunst festhält.*

Friedrich Theodor Vischer

*Es gibt Zeiten im Leben, da scheinen wir uns gerade vor einer Pause der
Entwickelbarkeit, nicht der einen Pauseslosigkeit, wie doch sind. Wir können
gerade nicht mehr anders als immer nur schaffen oder planen, oder
oder genießen, immer schaffen oder lazen, immer etwas mitriben,
wobei die Lebensäußerungen der eigenen Seele vorwärts, rückwärts, immer
immer etwas, das sich zwischen uns und uns selbst bewegt. ———
Gerade in diesem Zustand aber, in dem wir sie scheinen, sind wir einer
Lebensweise der Gegenwart als je bedürftig. Und gerade heute, wo wir
im Zustand der Entwickelbarkeit stehen, können in einem Leben die
Millen Zeiten entbrennen werden.*

Leiser

Tekst 2

Dat het handschrift van een arts moeilijk leesbaar is, is iets van alle tijden, hetgeen maar weer eens blijkt uit een medisch getuigschrift uit het jaar 1894. Het is een ware uitdaging om uit deze tekst af te leiden waarom Wilhelm von Ahn als ongeschikt voor (militaire) dienst of arbeid verklaard werd.

Zie tekst 3 hier rechts.

Leesaanwijzing

Ook voor deze tekst is het goed hem uit te vergroten met CRL+

Hiermee hoop ik dat de redactie u als lezer - voor het geval dat u in uw zoektocht naar uw voorouders Duitse akten tegenkomt – voldoende handvatten en een leidraad gegeven te hebben hoe deze documenten te ontrafelen. En mocht u er desondanks niet uitkomen, kunt u altijd een beroep doen op de redactie, die u graag helpt bij het transcriberen dan wel voor u op zoek gaat naar personen en/of (Duitse) fora die beschikken over expertise in het lezen van het Duitse schrift. Ten slotte nog vermeldenswaardig dat de redactie alle verschenen artikelen in deze reeks gaat bundelen in een handzaam boekje, dat in ieder geval aan de leden van De Twee Kwartieren wordt aangeboden.

Englischer Jungeart.

Im Revolutionsjahr 1848 v. Ahn liest an
Gymnasien gelehrtenamtlich Prüfungswa
mit Monaten.

Anfang April vorigen Jahres erkrankte der
aufangs an unbilliger Erkrankung
in Mitte April bis Ende Mai
arbeitsunfähig.

Im Jahre 1849 gab der
Mittig April vorigen Jahres an
mit der Krankheit befreit.

Beginnt der Jahres 1849 kam
Rückfall vor.

1849 gab der
v. Ahn sich wegen
Krankheit vom
Dienst zurückgezogen.

Die
W-dienstleistungen der
Verordnung vom 1. d. d. d.

Da, wie oben gesagt, der
ganz fortgesetzt in
falls in
auf der
Ahn als
München, 24. Jan. 1894

AMAR 4

Tekst 3

Digitaal zoeken in en om onze regio

Regionaal Historisch Centrum Eindhoven:	Heemkundekring Oirschot
Brabants Historisch Informatie Centrum (Den Bosch)	Heemkundekring Nuenen De Drijehornick
Regionaal Archief Tilburg	Gemeentearchief Gemert-Bakel
West-Brabants Archief	Gemeentearchief Venray
Stadsarchief Breda	Heemkundekring Weerderheem Valkenswaard
Erfgoed 's-Hertogenbosch	vruger.nl over Zeelst en over psychiatrische inrichtingen
Erfgoedhuis Weert	Familysearch Burgerlijke Stand Noord-Brabant
Regionaal Historisch Centrum Limburg	Familysearch DTB-boeken Noord-Brabant 1473-1965
Brabantcollectie Universiteit Tilburg	Familysearch Bevolkingsregisters Noord-Brabant
Nederlands Bidprentjes Archief	Het Brabants Heem
Heemkundekring Helmond	Historische Vereniging Brabant
Historische Geografie Brabant	Brabants Erfgoed

Transcriptie tekst 1

Je rascher wir eine Schrift schreiben, desto weniger leserlich wird sie. Wer soll nun das Opfer an Zeit bringen, derjenige der die Mitteilung schreibt, oder derjenige, der sie liest? (Hüllinger)

Die Handschrift ist das Ergebnis der persönlichen Schreibbewegung, das heißt einer solchen, die für jede Persönlichkeit unterschiedliche eigene Merkmale zeigt. (Dr. L. Klages)

Ein schlecht geschriebener Brief mag dem Schreiber einen kleinen Zeitgewinn bringen: dem Leser aber mu-tet er Mühe und Zeitverlust zu. Ist das nicht unhöflich, ja sogar beleidigend?

Manche Leute schreiben so unleserlich als sei nicht nur die Sprache, sondern auch die Schrift dazu erfunden um die Gedanken zu verbergen. (Aus: "Die Schrift im Handwerk")

Transcriptie tekst 2

Wir sind von Rätseln umgeben. In dieser Lage ist es das einzig Vernünftige, als wahr anzunehmen, was uns am wohlsten tut, sofern es nur unleugbaren Verstandesgesetzen nicht widerspricht. Dabei ist nur vorher auszumachen, was wahrhaft wohltut. Dies kann ausgemacht werden denn es ist aus dem Wesen der menschlichen Seele und aus dem richtigen Begriffen der Zeit zu beweisen, daß wahrhaft wohl nur ein gutes Gewissen tut, das man sich erwirbt durch treue Arbeit im Dienste der unzeitlichen Güter. Nun werden wir in dieser Arbeit unendlich gestärkt durch die Annahme, es walte ein unbedingtes Etwas, das aus streng logischen Gründen nicht Person sein kann, das dennoch eine Ordnung er-wirke und baue in dem verworrenen Wesen, Welt genannt, und zwar auf dem Unterbau der (auf diesem Auge) blinden Natur und des blinden Zufalls einen Oberbau, worin sich durch immer neue Tätigkeit unzähliger Menschen die Sitte, das Gute, der Staat, die Wissenschaft die Kunst herstellt.

Friedrich Theodor Vischer

Transcriptie tekst 3

Es gibt Zeiten im Leben, da scheuen wir uns gerade vor einer Pause der Betriebsamkeit, unter deren Pauselosigkeit wir doch leiden. Wir können garnicht mehr anders als immer nur schaffen oder planen, reden oder genießen, umherfahren oder lärmern; immer etwas umtreiben,

was die Lebensäußerungen der eigenen Seele verdeckt, übertönt; immer etwas, das sich zwischen uns und uns selber drängt. – Gerade in diesem Zustand aber, in dem wir sie scheuen, sind wir einer Lebenspause dringender als je bedürftig. Und gerade heute, wo wir im Zeichen der Betriebsamkeit stehen, können in keinem Leben die stillen Zeiten entbehrt werden.

Sauer

Transcriptie tekst 4

Ärztliches Zeugniß,

Herr Dekorationsmaler Wilhelm v. Ahn leidet an Chronischem Gelenkrheumatismus schwächeren Grades seit Monaten.

Anfangs April vorigen Jahres erkrankte derselbe anfangs an mäßiger Erkrankung desselben Jahres Charakters u. wurt von Mitte April bis Ende Mai bettlägerig & arbeitsunfähig.

Im Jahre 1891 hat der Unterzeichnete ebenfalls im März und April Wochen lang an Gelenkrheumatismus den Patienten behandelt.

Während des Jahres 1892 kamen kleinere Rückfälle vor.

1889 hat der Unterzeichnete ebenfalls Hr

v. Ahn durch mehrere Wochen an Gelenkrheumatismus hohen Grades behandelt.

Aus der Anamnese ergibt sich, daß schon im 15. Lebensjahren des Rubrikaten die gleiche Erkrankung statt hatte.

Da, wie oben gesagt, das Leiden in mäßigem Grad fortbesteht u. stete Gefahr des Rückfalls in heftigste Erkrankung besteht, so ist nach der Meinung des Unterzeichneten Hr. v. Ahn als dienstuntauglich zu bezeichnen.

München, 24 Jan. 1894

Unterschrift.

Bestuur

Bestuursvergaderingen

Het bestuur vergadert op 3 maart, 7 april en 19 mei 2022. Heb je onderwerpen waarvan je wilt dat het Bestuur die bespreekt, stuur die dan naar de [secretaris](#).

Bestuursbesluiten 13 januari 2022

De **Belgiëdag Familiegiedenis** wordt vanwege de coronamaatregelen helaas uitgesteld. Er is te weinig animo bij de standhouders. Het ongedwongen rondlopen en praten zal bij handhaven van de 1,5 m regel niet goed mogelijk zijn.

De enquête over de **Ledencontactdag** wordt goedgekeurd en toegestuurd aan de leden

Deelnemers aan de **lezingen** tot de zomer dienen zich van

tevooren aan te melden.

Het **Jaarverslag 2021** wordt na twee kleine wijzigingen goedgekeurd en voorgelegd aan de ALV in mei. De leden krijgen dit met de agenda in mei toegestuurd.

Afdelingsledenvergadering 10 mei 2022

Voorafgaand aan de drie korte lezinkjes begint op **10 mei om 19.30** uur de AfdelingsLedenVergadering (ALV). Belangrijkste onderdeel is het secretariële en financiële Jaarverslag over het jaar 2021. Een ander agendaonderdeel is naast de Algemene Vergadering van de NGV op 21 mei 2022 het benoemen van nieuwe bestuursleden.

De uitnodiging, de agenda en de stukken worden aan de KPL-leden apart toegestuurd.

Enquete

Tientallen leden hebben op de enquête uit de laatste Nieuwsflits gereageerd.

Het Bestuur wilde graag antwoord op onderstaande vragen:

1 Wil je aan een dergelijke bijeenkomst deelnemen?

Ja / Nee

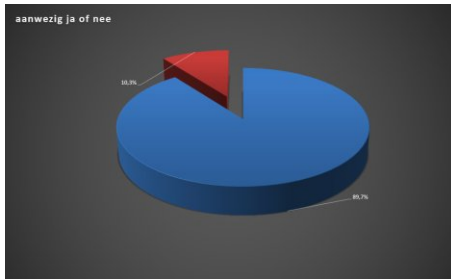
2 Hoe vaak wil je een Ledencontactdag per verenigingsjaar? **1x / 2 x / 3x**

- 3 Welk dagdeel van de zaterdag heeft je voorkeur?
 's morgens of 's middags
- 4 Heb je zelf ideeën voor een dergelijke Ledencontactdag?
 Nee / Ja, namelijk

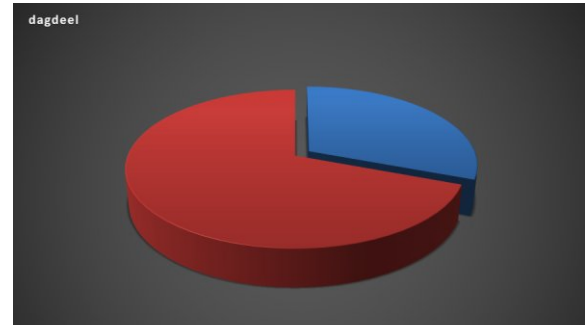
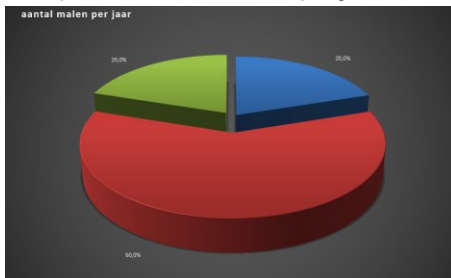
In zijn vergadering van 3 maart a.s. neemt het Bestuur een besluit over de Ledencontactdagen.

Het resultaat

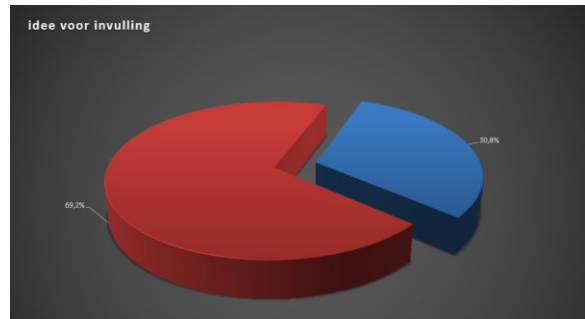
- 1 Het grootste deel van de respondenten wil wel deelnemen.

- 2 Het merendeel opteert voor tweemaal per jaar

- 3 Ongeveer een kwart kiest voor de ochtend; driekwart voor de middag.

- 4 Een tiental respondenten leverden enige ideeën in. Deze worden meegenomen bij de bespreking in het Bestuur.

Alle leden die gereageerd hebben, hartelijk dank!

Agenda

Maart

do 3	Vergadering bestuur NGV-KPL	19.30	Trefpunt
di 8	Lezing Sarah D'Huys over Delpher	19.30	Trefpunt
di 22	Workshop zoeken in BHIC door Anton Neggens en Peter Roosenboom	19.30	Trefpunt
wo 30	Start cursus Paleografie II door Ben Bal	13.30	Trefpunt

April

di 5	Lezing John Rutte over Persoonskaarten WOII	19.30	Trefpunt
do 7	Vergadering bestuur NGV-KPL	19.30	Trefpunt

Mei

di 10	Algemene Ledenvergadering en lezing Albert Koning, Dik Jager, Anton Neggens over Sporen	19.30	Trefpunt
do 19	Vergadering bestuur NGV-KPL	19.30	Trefpunt
za 21	Algemene Ledenvergadering NGV	13.30	Bunnik

Juni, juli en augustus geen activiteiten

September

do 8	Vergadering bestuur NGV-KPL	19.30	Trefpunt
di 13	Lezing Anton Neggens over Uit eigen onderzoek	19.30	Trefpunt

Oktober

di 11	Lezing	19.30	Trefpunt
do 20	Vergadering bestuur NGV-KPL	19.30	Trefpunt

Mijn naam is Karel Spee en ik ben nu circa 10-15 jaar lid van de NGV-KPL. Ik woon in Helmond samen met mijn vrouw en zoon, en heb ook nog een dochter die in Wageningen studeert. Ik ben geboren in 's-Hertogenbosch, maar heb vanaf mijn eerste jaar in Lieshout gewoond tot ik in Nijmegen Scheikunde ben gaan studeren. Na mijn afstuderen heb ik mijn hele leven in de R&D gewerkt bij diverse bedrijven, waarvan 33 jaar bij TNO. Sinds ruim 3 maanden ben ik met pensioen.

Ik heb verschillende hobby's, legpuzzelen, lezen, fotograferen, computeren, organiseren van carnaval en uiteraard genealogie. Ik heb bij diverse verenigingen een reeks van bestuurs- en commissiefuncties gehad, waaronder voorzitterschap, penningmeesterschap, websitemaker- en beheerder, redacteur carnivalsblad, organisator kletsavonden enzovoorts. Doordat ik nu meer

tijd heb kan ik meer tijd besteden aan de genealogiehoobby en heb ik me kandidaat gesteld voor het bestuur van de NGV-KPL, waarbij ik de taken van Co van het Groenewoud, zoals onder andere ledenadministratie en bibliotheek zal

gaan overnemen. Ik hoop u allen als bibliothecaris nog lang van dienst te kunnen zijn.

In mijn eigen genealogische speurtochten ben ik vooral bezig met de stamreeksen van mijn eigen familie Spee en Peters, en die van mijn Britse vrouw, Rustidge en Tunkin. Ik houd mijn data bij met het computerprogramma Family Historian. Tot nu toe heb ik de meeste informatie verzameld via internet, maar na de lockdown hoop ik ook vaker naar archieven toe te kunnen, waarbij voor mij de plaatsen Drunen, Kaatsheuvel, Nuenen, Lieshout, Kessel/Neer en een reeks van andere Limburgse plaatsen belangrijk zijn (archieven BHIC, Langstraat Heusden Altena, RHCe, RHCL). Voor de Engelse/Ierse data heb ik vooral veel gebruik gemaakt van de website van Ancestry, en ben ik ook een poos lid geweest van de Devon Family History Society.

Een van de leukste zaken die ik regionaal gevonden heb is dat een van mijn voorouders vijf generaties geleden van Limburg verhuisde naar Nuenen, en daar als Kleermaker in het wevershuisje (tegenwoordig heet dit het kostershuisje) aan de Berg 40 kwam wonen. Zijn zoon was wever en verhuisde later naar Lieshout en nog weer later naar Drunen. Het weefgetouw wat hij gebruikte is waarschijnlijk het weefgetouw wat van Gogh een aantal malen geschilderd heeft.

Mutaties ledenlijst

Co van het Groenewoud

Per 1 januari 2022 had de NGV 5324 leden en 477 bijkomende leden, waarvan voor onze afdeling KPL 211 leden en 17 bijkomende leden. Voor correspondentie aan de NGV gebruikt u het postadres: NGV, postbus 50, 3980 CB Bunnik onder vermelding van uw lidmaatschapsnummer.

Vacatures afdelingsbestuur

Onze penningmeester Martien van de Donk stelt zich na bijna 12 jaar bestuurslidmaatschap niet meer verkiesbaar in mei. Hierdoor is er een vacature in het bestuur en is binnen het bestuur de functie van penningmeester vacant.

Informatie NGV-KPL

Website NGV:	link
Website NGV-KPL (niet actief)	link
Facebookpagina Kempen- en Peelland:	link
Youtubekanaal DeTweeKwartieren:	link
Scanbeheer: Astrid Magielse-Dix:	e-mailadres
Beheer KadasterArchiefviewer	e-mailadres
Bibliotheek NGV-KPL	e-mailadres
Redactie De Twee Kwartieren	e-mailadres

Bestuur van de afdeling Kempen- en Peelland

Kontakt: secretaris-kpl@ngv.nl
Wamberg 48, 5653 KV Eindhoven

Anton Neggers	voorzitter, redactie DTK, afgevaardigde ALV-NGV	e-mailadres
Martien van de Donk	penningmeester	e-mailadres
Dik Jager	secretaris, nieuwsbrieven, webmaster NGV-pagina-KPL	e-mailadres
Ria van Dingenen	2e secretaris, lezingen, cursussen	e-mailadres
Peter Roosenboom	public relations, eindredactie DTK, stamboomcafés	e-mailadres
Co van het Groenewoud	ledenadministratie, bibliotheek	e-mailadres
Carola van Balkom	public relations, facebook, kadasterarchiefviewer	e-mailadres
Karel Spee	kandidaatbestuurslid, bibliotheek	e-mailadres